

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Sermones

Augustinus, Aurelius

[Basel], 1494-95

Sermones CCI-CCXX

[urn:nbn:de:bsz:31-306774](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-306774)

Sancti Augustini de tempore

2. Cor. 3. ait: Littera enim occidit: spiritus vivificat. Si enim hoc tamen volumus intelligere quod sonat in littera: aut parvam aut prope nullam edificationem de divinis lectionibus capiemus. Illa enim omnia quae recitantur: typus erat et imago futurorum.

B In iudeis enim figurata: in nobis gratia dei donante completa sunt. Beatus enim helias typus habuit domini salvatoris. Sic enim helias a iudicibus persecutus passus est: ita et verus helias dominus noster: ab ipsis iudicibus reprobatum est et peremptum. Helias reliquit gentem suam: et christus deseruit synagogam. Helias abiit in desertum: et christus venit in mundum. Helias in deserto corvis ministrantibus pascebat: et christus in deserto mundi huius gentium fide refecit. Corvi enim illi qui beato helie iubente domino ministrabant: gentium populum figurabant. Pro-

Cant. 1. pterea et de gentium ecclesia dicitur: Nigra sum et formosa filia hierusalem. Unde est ecclesia nigra et formosa? Nigra pro natura: formosa pro gratia. Unde nigra? Ecce in iniquitatibus conceptus sum: et in delictis peperit me mater mea. Unde for-

Ps. 50. mosa? Aspice me bisepo et mundabor: lauabis me et super nivem dealbabor. Ubi nigra? Apulus

Ro. 7. dicit: Uideo aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis meae: et captivum me ducentem in lege peccati. Unde formosa? Quis me liberabit de corpore mortis huius? Respondeo dei per Jesum Christum dominum nostrum. Vere ecclesia gentium corvis filis erat: quoniam viventem dominum pernebat: et ante acceptam gratiam velut morticinis cada-

L ueribus idolis ministrabat. Post haec iubet helias proficisci in saretam sidoniorum: ut ibi pascat a vidua. Sic enim ad eum dominus dixit: Uade in saretam sidonis: ego mandavi viduae: ut te pascat ibi. Quod et per quem mandavit deus viduae cum prope nullum tunc alius esset propheta cum quo deus manifestus loqueretur nisi beatus helias? Quia licet essent eo tempore aliqui de filiis prophetarum: ita persecutione iezabel metuebant: ut vix vel absconditi evadere possent. Ego inquit dominus mandavi viduae. Quod mandavit dominus: nisi inspirando quod bonum est in anima per gratiam suam? Ac sic omnis homo qui boni aliquid operatur: deus illi loquitur in spiritu.

1. Cor. 11. Nemo ergo de se sed de domino gloriatur. Numquid tunc in iudea non erant multae viduae? Et quod fuit quod nulla iudeorum vidua beato helie cibum meruit ministrare: sed ad viduam gentilem mittitur ut ab ipsa pascat? Vidua enim ista ad quam propheta mittitur: typus ecclesiae gerebat: sicut et corvi illi qui helie ministraverant: figuram gentium habuerunt. Venit ergo helias ad viduam: quoniam christus venturus erat ad ecclesiam. Sed videamus fratres dilectissimi,

mi ubi beatus helias viduam illam invenit. Exierat enim ut aqua se lauaret: et ligna colligeret. Quid enim aqua et quod ligna significet: videmus. Satis enim ista duo ecclesiae et amicae et necessaria esse cognoscimus: id est lignum et aqua. Denique sic scriptum est: Et erit tanquam lignum quod plantatum est secus decursus aquarum. Nam in ligno crucis mysterium: in aqua ostendit baptismatis sacramentum. Exierat ergo ut colligeret duo ligna. Sic enim respondit beato helie: cum ab ea cibum peteret. Dixit enim: Vivit dominus: quoniam non habeo nisi pugillum farinae: et modicum olei in vase: et ecce ego exeo ut colligam duo ligna: et faciam tibi cibum et filio meo: et manducabimus et moriemur. Sicut ergo supra dixi: vidua illa typum habebat ecclesiae: filius viduae figuram gerebat populi christiani. Veniente ergo helia: exiit vidua colligere duo ligna. Videte fratres: quoniam non dixit tria: nec quatuor: nec unum tantum lignum: sed duo ligna colligere voluit. Ideo duo ligna colligebat: quoniam in typo helie christum excipiebat. Duo ligna volebat colligere: quoniam crucis mysterium desiderabat agnoscere. Crux enim domini salvatoris duobus lignis aptata est. Ideo duo ligna colligebat vidua illa: quoniam in illis quae in duobus lignis pepedit creditura erat ecclesia. Dixit ergo vidua illa: Colligo duo ligna ut faciam cibum tibi et filio meo: et manducabimus et moriemur. Verum est fratres dilectissimi. Nemo in christum crucifixum credere merebitur: nisi si huic saeculo moriatur. Nam quicumque corpus christi digne manducare voluerit: necesse est ut moriatur praeteritis et vivat futuris. Vidua ergo illa sic dixit ecclesiam figurabat: filius viduae typus gentium populi praeferebat. Filius viduae defunctus iacebat: quoniam et filius ecclesiae: id est populus gentium: multis peccatis et criminibus mortuus est. Orate helias filius viduae suscitatus: veniente christo filius ecclesiae id est populus christianus de carcere mortis reducat. Helias inclinatus in osone et vivificatus viduae filius: et christus percubitus in passione: et suscitatus populus christianus. Quae autem tribus vicibus beatus helias ad resuscitandum puerum incurvat: hoc etiam antequam ego dicam: credo quod charitatis vestrae pervenit intellectus. Nam quae tribus vicibus inclinatus: mysterium trinitatis ostendit. Viduae enim filius: id est populus gentium: nec solus propter sine filio: nec propter et filius sine spiritu sancto: sed tota trinitas suscitavit. Denique et etiam in sacro baptismate demonstrat: dum tertia vice verus homo mergitur: ut novus surgat mereatur. Post haec ostendit se beatus helias regi: et ascendit in montem carmeli: et posuit caput suum in genua sua: et oravit ut dominus daret plu-

Ser. CCII. Dñica quarta p^o festū trinitatis: Ser. I.

uis sup terrā. Et dixit ad puer suū: Respice
cōtra mare. Et renūciavit puer se penit^o ni-
hil vidisse. Et ait illi: Uade & cōsidera septi-
es. Septima autē vice renūciavit & dixit: Vi-
deo nubeculā paruulā quasi vestigiū hominis
ascēdentē de mari. Et subito cōtenebrati sūt
cēli: et facta ē pluuia magna. Helias ḡ sic di-
ximus: figurā habuit dñi saluatoris. Helias
oravit & sacrificiū obtulit: & christ^o p vniuer-
so mūdo seipsum immaculatū sacrificiū tradi-
dit. Helias oravit in mōte carmeli: et christ^o
in monte oliueti. Helias oravit vt pluuia in
terrā veniret: & christus vt in cordib^o huma-
nis grā diuina descēderet. Quā autē dixit heli-
as ad puerū suū: Uade & cōsidera septies: se-
ptiformē sanctispūs gratiā: ḡ danda erat ec-
clesiē designabat. Et qā ipse dixit se vidisse
nubeculā paruulā ascēdentē de mari: car-
nē christi figurabat: ḡ in mari mūdi ist^o na-
scitura erat. Nobrem ne forte aliqs dubitet
nubē illā vestigiū hominis habuisse: dixit: il-
lius vtiq; hominis ḡ dixit: Quē dicūt homines
eē filiū hominis? Sicut ḡ orāte helia post tres
annos & sex mēses pluuia de cēlo descendit:
ita & i aduētū saluatoris trib^o annis & sex mē-
sibus quib^o p^odicare dignat^o est: pluuia vbi
dei totū mūdū feliciter irrigauit. Et sicut tūc
in aduētū heliē oēs sacerdotes idolorū inter-
fecti sunt & deleti: ita in aduētū veri heliē: id
est dñi nri iesu christi obfuitio sacrilega pa-
ganorū destructa est. Hęc breuiter charitat^o
vfe sensib^o intimātes: velut pauca capitula
qñ quēdā indicula fidei vfe oculis demon-
stram^o: p que sancta desideria vfa ad pscr-
tanda diuina mysteria salubriter incitent^o: &
vt spiritale pabulū sanctis aiab^o vris iugiter
ruminandū salubri cōsilio pcuramus: ne for-
te de memoria excidat: si iuberis recapitula-
tionē ex his ḡ dicta sunt faciam^o. Sicut ḡ su-
pra dixim^o: sanctū heliā intelligere typū ha-
buisse dñi saluatoris. Deniq; sic dñs postea
q̄ multas virtutes exercuit: postea q̄ passus
est resurrexit & ascēdit in cēlū: ita & helias p^o
multa mirabilia ḡ per eum deus fecit igneo
curru eleuat^o ad cēlū. Et helias deseruit iu-
dām: significauit qd̄ christus reliquerit sy-
nagogam. Eorū qui heliē ministrauerunt:
sicut iam dictū est: figuram gentilis popu-
li monstrauerūt. Quidā illa que eum in sa-
repta suscepit: typum gessit ecclesie. Duo li-
gna que colligebat: crucis mysteriū figura-
bant. Hęc ergo fratres charissimi si sincera si-
cut credim^o benignitate suscipitis: et velut

mūda animalia assidua cogitatioe in vestris
cordib^o ruminatis: implebit in vobis illud
quod scriptū est: Thesaurus desiderabilis
reuelat i ore sapiētis: Regnate ipso dño deo
nostro iesu christo: cui est honor et imperiū
cū patre & spūsancto in secula seculorū: Amē

Prover. 21.

Dominica quarta post festū san-
cte Trinitatis: de eo qd̄ scriptū est
i euāgelio fm Mattheū: Nolite iu-
dicare vt nō iudicemi &c. Ser. I

Matth. 7.

Adiuim^o euāgelistā dicentē fratres
charissimi: Nolite iudicare vt nō iu-
dicemini. Quid est h̄ frēs cū ipse dñs
in alio loco euāgelij dixerit: Nolite fm faciē
iudicare: sed iustum iudiciū iudicate. Et ali-
bi dicatur: Iudiciū vey iudicate? Nō enim
sibi diuina lectio contraria esse pōt: sed intel-
lectū sobriū querit. In cōuersatione hūana
dilectissimi frēs sunt aliqua ḡ rōnabiliter re-
phendunt: Sūt vō quēdā ḡ nō sine peccato
iudicant. Aptā em̄ mala et iudicari et argui
debēt. Illa vō ḡ ignoram^o: et vtrū bono an
malo aīo fiant scire nō possum^o: iudicare pe-
nit^o nō debem^o. Verbi grā: Quides hoīez fre-
quēt^o ieiunātē: cōgaude & noli nimis lauda-
re: qz pōt hoc & p hūana gloria fieri. Sed et
noli vituperare: qz pōt & pro deo & p anime
remedio ieiunare. Quidisti aliū idicō publi-
co ieiunio velle prandere: cum dilectioe ad-
mone. Si dixerit p stomachi lassitudine se
ieiunare nō posse: creder noli iudicare: quia
vtrūq; potest fieri: vt p gulā vel luxuriā prā-
dere velit: & p infirmitate ieiunare nō possit.
Quidisti aliter seditis suis cū seueritate disci-
plinā imponere: et indulgentiā tardi^o dare:
noli iudicare crudelē: qā forsitan non hoc fa-
cit morbo iracūdiē: s̄ zelo disciplinē & amore
iusticiē: ppter illud qd̄ scriptū est: Zelus do-
mus tuę comedit me. Forte aliquis vicinus
aut amicus tuus dñi animū suū habet in re-
bus satis sibi necessarijs occupatū: tardi^o te
salutauerit: aut tardi^o occurrerit q̄ debuit:
noli eū supbū iudicare: noli malignū credē:
s̄ mag^o hoc aut p obliuionē aut p negligē-
tiā: q̄ p respectū vel supbiā factū crede: qā
forte & tibi hoc vt est humana fragilitas fre-
quēter euenit: vt in rebus alijs nimis inten-
tus: aliquid minus caute ac minus sollicitē
fecisse videar^o: & tñ noluisse te p hac re malo
aīo iudicari. In istis ergo & in his similib^o ḡ
vtrū bono an malo aīo fiant scire non possu-
mus: melius est vt ad partē dexterā nostrū

Matth. 7.

Job. 7.

Zacharie. 7.

Ps. 68.

15.16.

6.

inulatio

15. et 16.

Regl. 2.

Regl. 19.

Regl. 17.

Ser. CC. III. Dñica quarta p² fest. trinitatis: Ser. II

animū declinem^o: qz tolerabilius est nos in hoc p̄finiri: vt eos qui mali sunt bonos esse credamus: q̄ ex cōsuetudine iudicandi etiā de bonis qđ malū est suspicemur. De istis q̄ que sunt deo nota et nobis incognita: piculose nostros p̄imos iudicamus. De ipsis

Matth. 7.

em̄ domin^o dixit: Nolite iudicare: vt nō iudicemini. De illis vō que apta sunt et publica mala: iudicare et redarguere cuz charitate tñ et amore et possum^o et debemus: odio habentes nō hominē sed peccatū: nō vitiosum sed vitii detestantes: morbū potius q̄ egrotū. Nā public^o adulter: raptor: assidue ebri^o: p̄ditor: supb^o: si iudicati vel castigati nō fuerint: iplebis in eis illud qđ beatissim^o marty^r cyprian^o de talib^o dixit: Qui peccantē v̄bis adulatib^o palpat: peccati fomitē s̄mistrat.

Ad hanc rem p̄inet fratres charissimi etiā illud qđ in hac ipsa euāgelica lectione audiuius. Quid em̄ vides festucā in oculo fratris tui: et trabē in oculo tuo nō vides? Vidi si hoīem s̄bito irasci: noli cōtinuo iudicare: s̄ expecta paululū: forsitan q̄ veloci irasci: tam celeriter mitigat. Quid tamen festuca: quid trabes significet videamus. Subita em̄ iracūdia festuca est: ira vō que in longū tempus p̄trahit: dum p̄ odiū falsis suspitiōnib^o nutrit: trabes efficit. Lito ergo irasci et cito placari festuca est: iracundia diu i corde tenere ac seruari: trabes est. Ergo iracūdia inueterata cōuertit ad trabē. Et q̄ fronte ille qui odiū seruat in corde illum iudicare p̄sumit: in cuius oculo non trabē sed festucā esse cognoscit: Nā cordis oculū festuca turbat: trabes excēcat. Qđ dixi charissimi: scripturaz debeo testimonijs approbare. Quo modo ira cordis oculū turbat: audi psalmistā dicentē: Turbatus est inq̄ p̄ ira oculus meus. Quomodo autē odium oculū cordis excēcat: iohānes euāgelista testat: Qui inquit odit fratrem suū in tenebris est: et in tenebris ambulat: et nescit quo vadat: quoniā tenebrę obcecauerūt oculos ei^o. Scđm hęc ergo p̄ subitanā iram cordis oculus turbatur: p̄ odiū lumē charitatis extinguit. Ergo fr̄es charissimi capitula vobis quedā et indicula q̄liter hęc intelligē et accipe debeatis insinuo. Nā vos deo p̄pitio meli^o hęc cape et obseruare potestis. Ut hęc q̄ dixi tenaci^o vestris cordib^o inserant: breuit̄ repeto qđ suggesti. In his em̄ reb^o sic iā sup̄ dixi piculose alios iudicam^o: de his q̄ dubiū ē vtrū bono vel malo aio s̄at: id est ieiunare: vigilare: ele

Ps. 6.

1. Job. 2

mosynas facere: a vino et carnib^o vel abstinē vel nō abstinē: et reliqua his s̄ilia: q̄ et p̄ deo et p̄ hūana glia fieri possunt. Et qz ignoram^o qđ alo s̄at: iudicare penit^o nō debem^o. Propt̄ ea hęc dicit dñs: Nolite iudicare vt nō iudicemini. Propter aptā vō iniq̄tatē dictū est: Argue obsecra: increpa: cū oī patiētia et doct̄ina. Et illud qđ sup̄ memorauim^o: Iustū iudiciū iudicate. Hęc em̄ fr̄es charissimi si diligēter sic credim^o p̄siderare et cū grādi sollicitudine deo donāte obseruare volum^o: nō de paruo pctō cū dei adiutorio liberamur. Maxima em̄ pars generis hūani indiscreto iudicio ad rephendendū prompta et parata esse probat: cum tamē nō ita se velit ab alijs iudicari quomō vult alios iudicare. Propter hoc scriptura diuina admonet dicēs: Prius q̄ interrogēs: ne vituperēs quecūq; et cum interrogaueris corripe iuste. Omnis hō prius se vult interrogari: et postea si reus est patēter tolerat rephendi. Et quicqđ nobis om̄s volumus ab alijs fieri: iustum est vt hoc in alijs studeamus implere. Prius cum patientia interrogemus et solliciti simus: et cū aliquid certius agnouerimus: tunc aut si mala sunt rephendere: aut si bona defensare valeamus: p̄pter illud qđ scriptū est: Dia quecūq; vultis vt faciant vobis homines: et vos facite illis s̄milit̄. Hęc est em̄ lex et p̄betē. Et ideo cōuersi ad dominū ei^o imploremus auxiliū: vt ipse nobis et verā discretionē et p̄fectā charitatē p̄stare p̄ sua pietate dignet: cui est gloria et imperiū cū patre et sp̄s̄ancto in secula seculorū: Amen.

In eadē dominica: De misericordia et indulgentia: Sermo II CC. III

Post oīa quib^o hūana indiget fragilitas maxie necessaria ē misericordia: qz q̄nto fragilior ē corrupta natura: tanto maiore indiget p̄uidētia b̄nificij. Et iō fr̄es: qz sine hac vita n̄a subsistere non pōt: discam^o quomō in nos primū diuinā prouocemus clementiā: vt fm̄ multitudinē miserationū suaz: nostrę miserię subuenire dignetur: quaten^o in p̄sentis vitę cursu vitemus n̄sē salutis damnū: et in futuro interitū possim^o euadere p̄petuū. Ad hoc em̄ impetrādū dilectissimi sic nobis scriptura sacra ostēdit: p̄cipuū est misericōie bonū: de q̄ ipse saluator ait: Beati misericordes: qm̄ ipsi misericōiā cōsequēt. Nō pōt peccator: misericōiā a deo sperare: qui misericōiā non facit peccatib^o

Matth.

1. Tim.

Job. 7.

Eccl. 1.

Matth.

Sermo II CC. III

Matth.

Her. CC. III. Dñica quarta p' trinitatis: Her. II.

In se. Ergo dimittat homo temporale debi-
 rü: vt mereat recipere eternale bonü. Si aias
 nostras cupimus peccatorü sordibus emun-
 dari: misericordiã in nos peccãtibz nõ ne-
 gemus: vt in die retributiõis ad pmerendã
 dei misericordiã: misericordiã operibz adiu-
 uemur. Quomõ misericordiã a deo expectat
 vel sperat: qui crudelis est in cõseruos suos?
 Sicut q̃s cupiat deũ sibi misereri: ita z mise-
 reat debitoribus suis. Certissime indulgen-
 tiã spectare poterit: q̃ alijs indulgere nouit.
 Ad misericordiã opus optime nos in euan-
 gelio dominus exemplo roborauit: vbi ait:
 Estote ergo misericordes: sicut pater vester ce-
 lestis misericors est: Qui solem suũ oriri fa-
 cit sup bonos et malos: z pluit sup iustos et
 iniustos. Omnis misericordiã faciet locum
 vnicuiqz fm meritũ operũ suorum. Qui fa-
 cit misericordiã: deo offert sacrificium satis
 placabile. In iudice misericordiã et discipli-
 na debet esse: quia vna sine altera bene esse
 nõ poterit. Ad misericordiã sola si fuerit: securi-
 tatem faciet peccãdi subiectis. Iterũ si disci-
 plina semp aderit: vertit animus delinquẽ-
 tis in desperationem: z iudex non merebit a
 deo misericordiã: sed hanc misericordiã a se
 ipso debet homo incipere. Quomodo in alijs
 est misericors: qui in seipso crudelis est? In
 seipso crudelis est: qui sibi ppetuas peccatis
 suis pparat stãmas. Bene misericors est: qui
 a seipso incipit: z se diligẽter custodit ne pu-
 niat cum diabolo: et sic alijs prestet qd sibi
 bonũ esse pspicit. Per indulgentiã aut do-
 cuit nos dominũ. quomõ possimus impetra-
 re misericordiã ab illo: cum in euãgelio ait:
 Dimittite z dimittet vobis. Item: Si dimi-
 seritis hominibz peccata eorũ: dimittet z vo-
 bis pater celestis peccata vestra: Si nõ dimi-
 seritis hominibz: nec pater vester celestis di-
 mitter vobis peccata vestra. Hęc quoqz x̃a
 sentẽtia: magnã sup nos misericordiã sonat
 his qui eã recte intelligere possunt. Igit̃ ex
 nostro iudicio iudicat nos deus. Quodam-
 modo in potestate nostra est: quomõ iudice-
 mur a iudice. Si misericorditer iudicemus i
 nos delinquentibus: misericordit̃ iudicat deũ
 de nobis in se peccãtibz. Intendamõ ergo
 in exemplũ illi: sicut doctor gentiũ nos ad-
 monens ait. Donate vobismetipsis si quis
 aduersus aliquem habet querelã: sicut deus
 i christo donauit vobis: ita z vos facite: hoc
 est: quomõ deus i christo nobis peccata do-

nauit: sic etiã nos q̃ in nos peccãt dimitta-
 mus. Itẽ alibi idẽ ap̃tus ait: Nulli malũ p
 malo reddentes. Et alio loco: Noli vinci a
 malo: sed vince i bono malũ. Sciendũ ẽ cer-
 tissime qd vnusquisqz talẽ indulgentiã acce-
 pturus est a deo: qualẽ z ipse dederit pximo
 suo. Tunc oratio nra p peccatis nris ad au-
 res omnipotẽtis dei cito pueniet: si delinquẽ-
 tiũ pces i nostris auribz acceptabiles erunt.
 Qui clement peccãtibz ignoscere nouit: cle-
 mentiã diuine pietatis certissime accipiet.
 Unde z scriptũ est: Qui pnus est ad miseri-
 cordiã: benedic̃ a dño. Sic est̃ remittit nobis:
 vt nos remiserimus eis qui nobis qua-
 cũqz malignitate nocuerũt. Multa itaqz ge-
 nera sunt miserationũ: quẽ cũ facimus adiu-
 uamur vt dimittant nobis nostra peccata.
 Sed ea nihil est maius: qua ex corde dimit-
 timus qd quisqz peccauit. Non solũ em̃ qui
 dat esuriẽti cibum: sitiẽti potũ: nudo vesti-
 mentiũ: pegrinantibus hospitũ: z cetera hu-
 iusmodi: verũ etiã qui dat veniam peccanti
 elemosynã dat: Et qui emẽdat verberẽ i quẽ
 potestas dat: vel coheret aliqua disciplina:
 z tamẽ peccatũ eius q̃ ab illo lesus aut offen-
 sus est dimittit ex corde: vel orat vt ei dimit-
 tat: nõ solũ in eo qd dimittit atqz orat: verũ
 etiã i eo qd corripit aliq̃ emendatoria pena
 plectit: elemosynã dat: qz misericordiã pre-
 stat. Proinde fratres obsecro vt ante oia mi-
 sericordiã operã detis: z in quibuscũqz possi-
 tis pximos vestros adiuuetis. Ad indulgẽ-
 dum quoqz pximis vris delicta eorũ prom-
 pti sitis: vt peccatorũ vrorũ veniã p hoc ab
 omnipotente iudice adipisci valeatis: z vi-
 tam eternã cum sanctis omnibz in celesti re-
 gno ppetualiter habere mereamini: pstante
 domino nostro iesu christo: qui cum patre et
 spiritu sancto viuũt et regnat deũ per omnia
 sc̃cula seculorũ: Amen.

In eadem dñica: de eo qd scriptum
 est de sancto Helisgo: Ascende cal-
 ue zc. Sermo II

Em diuina lectio legere: audiuimõ
 qd pterente beato Helisgo: pueri ir-
 ridẽtes: clamauerũt: Ascende calue.
 Ob quã rẽ orate helisgo: egressi sũt duo vrsi
 d saltu: z lacerauerũt quadragitaduos pue-
 ros. Inimici dei z hostes aie suẽ imũdissimi
 manichei: q̃ scripturã veteri testamẽti nõ solũ

Ro. 12.
Abi. 5.

Prover. 22.

D
4. sen. off.
15. multa

Matth. 25.

45. off. et q.

4. Reg. 2.

4. Reg. 2.

ad. 6.
1. 6.

Col. 3.

Sancti Augustini de tempore

recipere noluit: sed etiam rabido ore blasphemare
presumit: solent dicere: Quis fuit tanta crude-
litas in belischo: ut propter iocularia verba in-
fantium: quadraginta duos pueros fecerit la-
cerari: Et ideo qualiter eorum infantium respon-
dendum sit: breuiter charitati vestre suggere-

Bmus. Tempore illo quo beatus belischo in
iudaea fuit: tam ille quam reliqui prophetae: non so-
lum non honorabantur ex maxima parte ipsi: sed
etiam irrisui et opprobrii habebantur: et velut in-
fanti atque arrepticii credebantur: intantum ut eo
tempore quo beatus belischo vnus de filiis
prophetarum mitteret: ut iehu vinceret in regem:

4. Regl. 9.

principes qui sedebant cum iehu dixerunt: Quid
ad te venit infans iste: Propetia domini vide-
bant: et eum esse arrepticium blasphemabant.

Etiam illo tempore sancti prophetae ita in gra-
di contemptu et opprobrio habebantur: ut etiam
beato belischo qui tanta miracula faciebat: si-

4. Regl. 2.

cut supra diximus: pueri indisciplinati da-
marentur: Ascende calue: ascende calue. Quam
rem etiam parentibus suis instigantibus fecisse
credendi sunt. Manifeste pueri illi non da-
marentur: si hoc eorum parentibus displiceret.
Dolens ergo beatus belischo de interitu populi:
imo sanctus spiritus per beatum belischo volens
reprimere superbiam iudeorum: fecit venire duos
visos: et lacerauerunt quadraginta duos pueros:
ut percussis parvulis: maiores reciperent disci-
plinam: et mox filiorum fieret disciplina paren-
tum: et prophetam quem mirabilia facientem nole-
bant amare: discerent vel timere. Sed ita per-
seuerauerunt iudaei in malis suis: ut sibi de me-
dicamentis vulnera facerent: et inde acquirerent
mortem: unde poterant obtinere salutem. Con-
uerterunt enim sibi lucem in tenebras: et dul-
cedinem in amaritudinem commutauerunt. Denique

Dicit. 2.

impletum est in illis quod scriptum est: Percussisti
filios visos: et disciplinam non recepistis. Nemo
ergo beato belischo ore viperino derogare pre-
sumat: quia hoc quod de pueris illis factum est: non
tam ipse propria virtute quam per illum spiritus sanctus
fecisse credendus est. Sed hoc sic dixi: per gra-
di pietatem et ineffabilem misericordiam factum est: ut quia
deo humiliter predicantibus prophetis iudaei
nolebant credere: vel cum seueritate vindictam
interrogarent metuerent: et timentes mortem corporum
vel sic salutem requirerent animarum. Quam rem
non solum in veteri testamento: sed etiam in nouo

Act. 5.

per beatum petrum apostolum in anania et saphira le-
gimus fuisse completam. Quos ideo petri sen-
tentia damnauit: ut nullus in oblationibus vel

muneribus suis spiritus sancto metiri presumat.
Et quidem fratres charissimi secundum litteram ita cre-
dendum est: ut supra suggestimus: quod beatus
belischo non iracundiae morbo commotus: sed
zelo dei succensus: ad corrigendum populum
iudeorum: paruulos illos permittit lacerari: non
ut vindicaret sed potius ut illos corrigeret:
tamen in hoc facto etiam passio domini salua-
toris figurata fuisse euidenter ostendit. Nam
quomodo pueri illi indisciplinati clamauerunt
beato belischo: Ascende calue: ascende calue:
ita et insensati populi iudeorum: belischo christo
tempore passionis voce sacrilega clama-
uerunt: Crucifige: crucifige. Quid est: ascende
calue: ascende calue: nisi ascende crucem in lo-
co caluarie: Et hoc attendite fratres: quia sic
sub belischo quadraginta duo pueri lacerati
sunt: ita et post quadraginta duos annos pas-
sionis dominice: venerunt duo visus: vespasianus et
titus. Et hoc considerate fratres: quia in solle-
mnitate paschali facta est obsidio iudeorum: ut
iusto dei iudicio ex omnibus prouincijs congre-
gati iudaei: in ipsis diebus penam sibi debi-
tam sustinerent: in quibus verum belischo do-
minum et saluatorem nostrum in cruce suspende-
rant. Illo enim id est quadragentesimo secundo
anno: a die passionis domini nostri: quasi di-
uina manu acti iudaei: hierosolymis sicut so-
lebant ad celebrandum pascha conuenerant.
In historijs legimus: quod tunc tricenis cen-
tena hominum ex iudeis hierosolymis fuerint con-
gregata: ex quibus ferro et fame undecies cen-
tena milia leguntur esse consumpta: et centum milia
iuuenum romam perducti sunt in triumphum.
Duobus enim annis obsessa est ciuitas illa: et
tanta multitudo mortuorum de ciuitate pie-
cta est: ut muris ipsa cadauera coequarent.
Ista ergo vastationem figurabant illi duo
visus: qui quadraginta duos pueros propter
irrisum beati belischo lacerasse dicuntur: Et im-
pletum est quod dixerat psalmus: Exterminauit
eam aper de silua: et singularis serpens depastus
est eam. Quia sicut dictum est: post quadra-
ginta duos annos a duobus visis: vespasia-
nus et titus: gens illa sacrilega quod merebatur ex-
cepit. Et quia infelices iudaei propter superbiam
repudiari et despici: ac per totum mundum disperi-
merunt: nos quibus tanta beneficia pietas
diuina concessit: cum omni humilitate fidem re-
ctam tenentes: et ut superbia in nobis locum in-
uenire non possit: charitatem integram cum omni-
bus hominibus conseruantes: usque ad finem vitae

Her. CC. V. Dñica quinta p^o festū trinitatis: Ser. I.

nostrę mundo corde et casto corpore seruire domino laboremus: vt post laborem bonorum operū: illam desiderabilē vocē audire mereamur: Euge serue bone et fidelis: intra gaudiū dñi tui: Quia bene administrasti vitā temporaneā: accipe sempiternā. Quia custodisti p̄ciū sanguinis mei: sume consortiū regni mei. Ad quod regnū vos pietas diuina pducere dignetur: quę viuut et regnat in secula seculorum: Amen.

Item in eadem dñica: Homelia de eo qđ scriptum est in euangelio fm Lucā: Remittite et remittet vobis rē. quę habet in libro Quingenta homeliarū. xxix.

Dñica quinta: de eo qđ scriptum est i euangelio fm Mattheū: Si vis venire ad vitam serua mandata rē. Sermo I

pis. Ante cōspectū tanti iudicis: iam te nō furem teneo: sed ereptorē. Parce tibi: misere tui. Adhuc vita ista dat tibi dilationē: noli abijcere correptionē. Fuisti heri fur: noli et hodie. Iam forte et hodie fuisti: cras noli. Aliqñ fini malū: et pro mercede exige bonū. Bona habere vis: et bonus esse nō vis? Contraria est vita tua votis tuis. Si magnū bonum est habere villam bonā: quātū malum est habere animā malā? Discessit diues con-

tristatus: et ait dñs: Difficile est vt qui diuitias habet: intret in regnū celoz. Et qđ eēt difficile: similitudine pposita: ostendit tam esse difficile vt oīno sit impossibile. Omne em̄ impossibile difficile est: sed nō omne difficile ē impossibile. Quale difficile ē: similitudinē attende: Amen dico vobis: facilius est camelū p foramen acus intrare: qđ diuitē intrare in regnū celozū. Camelū intrare p foramen acus: si diceret pulcem: impossibile esset. Deniq; h̄ audito p̄tristati sunt discipuli et dixerunt: Si ita est: quismā poterit saluus fieri diuitū? Paupes audite christū: populo dei loquor. Plures estis pauperes: vel vos apprehēdite: et tamē audite. Quicūq; de

pauprate gloriāmini: caute supbiā: ne vincat vos hūiles diuites. Lauete impietate: ne vincat vos pij diuites. Lauete ebrietate: ne vincant vos sobrij diuites. Nolite de pauprate gloriari: si non debent illi de diuitijs gliari. Audiāt diuites: si tñ st: audiāt aplm: Pręcipe diuitib^o hui^o mūdi: qđ sunt diuites alteri^o seculi paupes. Sūt diuites alteri^o seculi apli: Sūt diuites alterius seculi qui dicebant: Tanq; nihil habētes: et omnia possidētes. Ut sciatis de quib^o loquat diuitib^o: addidit: hui^o mūdi. Audiāt ergo apostolū: diuites hui^o mūdi: Pręcipe inquit diuitib^o hui^o mūdi: nō supbe sapere. Prim^o vermīs diuitiarū supbia: Adala tineā: totū rodit: et ad cinerem vsq; pducit. Pręcipe ergo nō supbe sapere: ne forte diues dormias et pauper surgas. Neq; sperare in incerto diuitiarū: Apostoli verba sunt: sed in deo inquit viuo. Fur tibi tollit aurū: quis tollit deum? Quid habet diues si deū non habet? Quid non habet paup: si deum habet? Non ergo in diuitijs sperare ait: sed i deo viuo: qui pstat nobis abundāter omnia ad fruendum: cum quib^o omnib^o et seipsum. Si ergo nō debent de diuitijs sperare: non in eis cōfidere: s̄ in deo viuo: de diuitijs quid facturi sunt?

B
Matt. 19.

1. Timoth. 6.
De xbis apli
Ser. 22. d.
2. Cor. 6.
In ll. 50. hor
mel. 13. b.

1. Timoth. 6.

Quid bac luce clarius: Si vis venire ad vitam serua mandatū? Quis est qui nolit vitam: et tamē qui velit seruare mandatū? Si mādāta seruare nō vis: quare vitā queris? Si ad opus piger es: quare ad mercedē festinas? Dixit se ille diues adolescens seruasse mandatū: Audiui^o p̄cepta maiora: Si vis p̄fect^o esse: vnū tibi deest: vade vende oīa qđ habes: et da paupib^o: nec p̄dis s̄ habebis thesaurū in celo: et veni sequere me. Nā qđ tibi p̄dest si feceris et nō sequeris me? Abscessit tamē m̄ctus sicut audisti: habebat em̄ multas diuitias. Qđ audiuit ille: audiui^o et nos. Os christi euāgelii est. In celo sedet: sed in terra loqui non cessat. Nō simus surdi: nam ille clamat. Nos non simus mortui: nam ille tonat. Si maiora nō vis facere: minora fac. Qñ maioriū ad te multū ē: vel minora p̄de. Quid adytraq; piger es? Quid vtrifq; aduersaris? Ad maiora sūt: Glende oīa qđ habes: da paupibus et sequere me. Ad minora sūt: Nō homicidiū facias: nō adulteres: nō falsum testimoniū queras: nō fureris: honora patrē et matrē: diliges pximū tuū tāq; teip̄sū. Ista fac. Quid ad te clamo: vt vendas res tuas: cui extorq̄re nō possum nera/pias alienas? Audisti: non fura beris: tu ra-

A
e
aurib^o v̄s fratres: auditorē magis atq; factorē: qđ expositorē desiderat.

Quid bac luce clarius: Si vis venire ad vitam serua mandatū? Quis est qui nolit vitam: et tamē qui velit seruare mandatū? Si mādāta seruare nō vis: quare vitā queris? Si ad opus piger es: quare ad mercedē festinas? Dixit se ille diues adolescens seruasse mandatū: Audiui^o p̄cepta maiora: Si vis p̄fect^o esse: vnū tibi deest: vade vende oīa qđ habes: et da paupib^o: nec p̄dis s̄ habebis thesaurū in celo: et veni sequere me. Nā qđ tibi p̄dest si feceris et nō sequeris me? Abscessit tamē m̄ctus sicut audisti: habebat em̄ multas diuitias. Qđ audiuit ille: audiui^o et nos. Os christi euāgelii est. In celo sedet: sed in terra loqui non cessat. Nō simus surdi: nam ille clamat. Nos non simus mortui: nam ille tonat. Si maiora nō vis facere: minora fac. Qñ maioriū ad te multū ē: vel minora p̄de. Quid adytraq; piger es? Quid vtrifq; aduersaris? Ad maiora sūt: Glende oīa qđ habes: da paupibus et sequere me. Ad minora sūt: Nō homicidiū facias: nō adulteres: nō falsum testimoniū queras: nō fureris: honora patrē et matrē: diliges pximū tuū tāq; teip̄sū. Ista fac. Quid ad te clamo: vt vendas res tuas: cui extorq̄re nō possum nera/pias alienas? Audisti: non fura beris: tu ra-

Sancti Augustini de tempore

1. Timoth. 6. Audi qd? Diuites sint i opib⁹ bonis. Quid est hoc? Expone apostole. Multi em qd nolunt facere: nolunt intelligere. Expone ap[osto]le. Noli dare occasiōē mali operis p[ro] obscuritate sermonis. Dic quid dixeris? Diuites sint in operib⁹ bonis. Audiant: intelligant: non pmittant se excusare: sed se potius incipiant accusare: et dicere qd audiui[m]us modo in psalmo: Quonia[m] peccatū meum ego cognosco. Dic tu: quid ē? Diuites sint i operibus bonis? Quid est? Facile tribuāt? Nūquid et hoc intelligit? Facile tribuant cōmunicent? Habes tu: non habet alius: comunica vt cōmunicet tibi. Cōmunica hic: et cōmunicabis ibi. Cōmunica hic panem: et accipies ibi panem. Quē hic panē? Quem colligis cū sudore et labore: ex maledicto primi hominis. Quē ibi panem? Qui dixit: Ego sum panis viuus q[ui] de celo descendit. Diues es hic: sed pauper es ibi. Habes aurū: sed nondum tenes p[re]sentē christū. Ergo qd habes vt accipias qd nō habes. Diuites sint i operibus bonis: facile tribuant: cōmunicent. Ergo pdituri sunt res suas: cōmunicet dixit: non totū dent. Teneant sibi quātum sufficit: teneat plusq[ue] sufficit. Demus inde quādam partē. Quā partē? Decimā ptē. Decimas dabant scribe et pharisai. Erubescam fratres. Decimas dabant: p[ro] quib⁹ christus nōdum sanguinē fuderat. Decimas dabāt scribe et pharisai: ne forte aliquid magnū facere te putes: q[ui] frangis panem pauperi: et vix est millesima ista facultatū tuarū: et tamē non reprehēdo. Vel hoc fac. Sic sitio: sic esurio: vt et ad istas micās gaudeā. Sed tamen quid dixerit viuus qui p[ro] nobis mortu⁹ est: nō tacebo: Nisi abundauerit iusticia vestra inquit sup[er] scribarū et pharisarū: nō intrabitis in regnū celoz. Ille nos nō palpat. Adedic⁹ ē: vsq[ue] ad viuū puenit. Nisi abundauerit iusticia v[est]ra plusq[ue] scribarū et pharisarū nō intrabitis i regnū celoz. Scribe et pharisai decimas dabāt. Quid est? Interrogate v[ost]ros. Videte quid faciatis: de quanto faciatis: quid detis: quid vobis relinquatis: qd misericordie impēdatis: quid luxurie referuet? Ergo facile tribuāt: cōmunicet: thesaurizent sibi fundamētū bonū in futurū: vt apprehendāt verā vitā. Admonui diuites: Audite paupes. Vos erogate: vos rape nolite. Vos tribuite facultates: vos frenate cupiditates. Audite paupes eundē ipsuz ap[osto]l[um]:

Est autē quest⁹ magnus. Quest⁹ est acquisitio lucri. Est autē quest⁹ magn⁹ inq[ui]t: pietas cum sufficiētia. Cōmunē habetis cum diuitibus mundū: non cōmunē habetis cū diuitibus domū: sed cōmune habetis celū: cōmunē lucē: sufficiētia querite. Qd sufficit querite: plus nolite. Cetera grauāt: nō subleuāt: onerant nō honorāt. Quest⁹ magn⁹: pietas cū sufficiētia. In p[re]mis pietas. Pietas ē dei cultus: pietas cū sufficiētia. Nihil em intulimus in hunc mundū: Pauperib⁹ loquit⁹: nec auferre aliqd possum⁹. Tictū et tegumētū habētes: his cōtenti sim⁹. Nā q[ui] volūt diuites fieri: q[ui] volūt nō q[ui] sunt. Nā q[ui] sūt: sint. Qd ad illos p[er]tinet audierūt vt diuites sint i opibus bonis: facile tribuāt: cōmunicent. Audierūt ipsi: vos q[ui] nōdū estis audite: Qui volūt diuites fieri: incidūt in tēptatōz et laqueos: et desideria multa et noxia. Non timetis? Audite quid sequit⁹. Quē mergūt homines i interitū et pditionem. Non times? Radix ē omniū maloz auaricia. Auaricia est velle cōdiuitē: nō iam esse diuitē. Ipsa est auaricia. Adergi non times in interitū et pditionem? Non times radicem omniū maloz auaricia⁹. De agro tuo stirpas radicem spinarum: et nō extirpas de corde tuo radicē malarū cupiditatū? Purgas agrū tuū vnde fructū capiāt venter tuus: et non purgas cor tuū: vbi habitat deus tu⁹? Radix est em omniū maloz auaricia: quā q[ui] daz sequētes: a fide perauerunt et inseruerūt se doloribus multis. Audistis quid faciatis: audistis quid timeatis: audistis vnde emat regnū celoz. Omnis in verbo dei cōcordate: et diuitē et pauperem deus fecit. Scriptura loquit⁹: Diues et pauper occurrerūt sibi: Fecit autē ambos d[omi]n[us]. Diues et pauper occurrerūt sibi: In q[ui] via nisi i ista vita? Natus est diues: natus ē pauper. Occurrūt vobis pariter ambulātes v[est]ra. Tu noli p[ro]mere: tu noli fraudare. Iste eger: ille habet. Fecit autē ambos d[omi]n[us]. Per eum qui habet iuuat egentē: p[ro] eum qui nō habet p[ro]bat habētē. Audiui[m]us: dixim⁹: timeam⁹: caueam⁹: oremus vt pueniamus ad regnum: p[re]stante d[omi]no nostro iesu christo: qui viuit et regnat cū patre et sp[iritu] sancto deus: per omnia scula seculozum: Amen.

In eadē d[omi]nica: De heliseo: Ser. II
Sicut de beato helia dixim⁹ frēs charissimi q[ui] typū habuerit d[omi]ni saluatoris: ita et sc[ri]ptū helisē cōsident et scay

Sermo
CC. VI.

Ser. CC. VI. Dñica quinta p' Trinitatis: Ser. II.

re asserim: saluatoris nri imaginē p'tulisse. **L**lamauit em̄ ad beatū helisē: sicut in lecti-
one diuina audisti: vidua quēdā: et voce fle-
bili supplicauit dicens: Vir me⁹ mortuus est:
et ecce creditores veniūt et volūt mibi tollere
filios meos. Ille autē interrogauit eā quid
haberet in domo sua: Respondit mulier et
ait: Tuius dñs: qz nō habeo nisi modicū olei
quo vngar. Et dixit helisus: Pete vasa a
vicinis tuis: et clauso ostio: mitte ex illo oleo
in oīa vasa: et cū plena fuerint: vēde et redde
creditorib⁹ tuis. Vidua ista frēs charissimi
typū ecclēie p̄ferbat: sicut et illa q̄ meruit bea-
tū heliā excipere. Vidua q̄ ista: id est ecclēia
debitū graue cōtraxerat nō solidorū sed pec-
catorū. Debitū habebat: et creditorē crudelis-
simū sustinebat: qz se diabolo mltis peccatū
obnoxia fecerat. Sic em̄ et p̄pha p̄dixit: In
peccatis vris venditi estis: et in scelerib⁹ vris
dimisi matrē vram. Vidua q̄ illa p̄ tā grādi
debito captiua quodāmodo tenebat. Cap-
tiua erat: qz redemptor nōdum venerat. Sz
postea q̄ viduā istā verus redēptor christus
dñs visitauit: ab omib⁹ debitis liberā fecit.
Unde em̄ illa vidua liberata sit videamus.
Unde: nisi de augmento olei? In oleo mise-
ricordia intelligit. Ergo viduē illi ideo debi-
tum creuerat: qz oleū misericordiē peccādo p̄di-
derat. Cōsiderate frēs. Defecit oleū: et debi-
tū creuit. Creuit oleū: et perijt debitū. Creue-
rat cupiditas: et perijt charitas. Rediit chari-
tas: et perit iniquitas. Veniēte vero heliseo
christo dño: vidua: hoc est ecclēia p̄ augmē-
tū olei: id est donū grē et misericordiē v̄l cha-
ritatis pinguedine: de peccatorū debito libe-
rat. Quid tamē ei beat⁹ helisus dixerit: vi-
deamus. Pete vasa multa a vicinis et pri-
mis tuis: et clauso ostio infunde in vasculis
vicinorū. Qui erant isti vicini: nisi gentiū po-
puli? Et licet vidua illa ecclēie typū habue-
rit: tamē vidua erat: et ideo vicini illi vnde
vasa petebant populū gentiū figurabant.
Quē tamē vasa vacua exhibebant: vt oleū
misericordiē acciperent: qz oēs gentes
anteq̄ donū grē cōsequant: fide et charitate
et bonis opibus vacuē esse probant. Deniq̄
oēs qui ad salutare baptismū cōsequēdum
ecclēie offerunt: et christum et oleū b̄dictionis
accipiūt: vt iam nō vasa vacua sed deo ple-
na et templū dei esse mereant. Cōsiderate
ergo frēs charissimi: Quid vidua illa oleū
in vasculo p̄prio habuit: nec sibi sufficiebat

nec debitū reddere poterat. Verū est charis-
simi. Qui se solū diligit: nec sibi sufficit: nec
peccatorū suorū debitū reddit. Cū dō in alie-
nis vasculis: id est omnibus vicinis et p̄pin-
quis: et omnib⁹ oīno hominib⁹ cōperit oleū
charitatis infundere: tūc et sibi sufficere et ab
omnib⁹ se debitis poterit liberare. Et de fra-
tres talis ē natura sancti amoris et verē cha-
ritatis: vt erogādo crescat. Et quātū in alijs
plus expendit: tantū in se abūdanti⁹ cumu-
let. Libū corpis si volueris egentī tribuere:
ad p̄sens qd̄ illi dederis tu h̄c non poteris.
Panē charitatē si dederis centū hominib⁹:
integer manet. Si vniūso mūdo largiri vo-
lueris: tibi nihil deficit: imo nō solū nō defi-
cit: sed oīm illorū quib⁹ largit⁹ fueris: lucrū
tibi multiplicat crescit. Verbi grā: Unū pa-
nē charitatis habebas: Si nemini dedisses:
ipsum solū haberes. Ab ille hominib⁹ dedi-
sti: mille panes acquisisti: qz tanta est posses-
sio charitatis: vt et singulis tota sit: et omib⁹
integra esse possit. Ergo et alijs dedisti: et tu
nihil penitus pdidisti: Immo non solū non
pdidisti: sed sicut iam dixi: quicqd̄ alijs a te
collatū est: tu centupliciter acquisisti. Ergo
frēs charissimi: agnoscite viduā nō alio nisi
de oleo a suis creditorib⁹ absolutā: et intelli-
gite ecclēiā catholicā nō aliunde nisi p̄ oleū
misericordiē dei de suis fuisse criminib⁹ liberatā.
Sed hoc attendite frēs: qz mulier illa q̄d̄iu
habuit vasa vbi oleū infunderet: tādiū oleū
creuit. Hā dixit filio suo: Affer mibi vasa. Et
ille respōdit: Nō habeo. Et ait scriptura: ste-
rissi oleū: postea q̄ vbi poneret nō inuenit.
Sic dilectissimi frēs tādiū charitas augetur
q̄d̄iu tribuit. Et ideo etiā ex industria debe-
mus vasa querere vbi oleū possim⁹ infunde-
re: qz p̄baumus qd̄ dū alijs infundim⁹ pl⁹
habemus. Vasa charitatis: homines sūt. Si
charitatis oleo volum⁹ abūdare: nō solū bo-
nos s̄ etiā malos debem⁹ diligere. Bonos:
quia boni sunt. Malos: vt boni fiāt. Habet
em̄ hanc virtutē oleū charitatis: vt et bonos
meliores faciat: et malos de peccatorū tene-
bris ad lucē veritatis reducat. Qd̄ autē ait
scriptura: clauso ostio viduā illā oleū i vascu-
lis infudisse: hoc significauit vt vnusq̄sq̄ ele-
mosynam clauso ostio faciat: id est pro solo
dei amore: Nō ideo vt laudet ab hominib⁹:
sed vt apud deum inuenire gratiaz mereat.
Qui em̄ p̄ laude humana elemosynā facit:
apto ostio facit: qz aptū omnib⁹ patet. Qui

Ber. CC. VIII. Dñica sexta p' trinitatis: Ber. II.

Tūc ad helisē cum regis cōmotio pferret: mitte inqt ad me naaman syru: vt sciat q̄a est deus in isrl. Adducit itaq; ad ostiū hominis dei cū quadrigis ⁊ equitibus. Ad quem ait: Uade baptizare i iordane septies: ⁊ mū daberis. Quo audito naaman: cōmotus dixit: Ego putabā q̄ egredere ad me: et stans iuocaret nomē dñi dei sui: et tāgeret locū leprę: ⁊ curaret me. Si em̄ aquis me mundari oportet: Rōne meliores sunt apud nos q̄. Tūc vnus ex suis ait: Rūquid hoc difficile verbū est qd locutus est ppha ad te? Quare nō facis qd dixit? Tūc naaman reuersus ⁊ in iordane septies baptizat: ascēdit inde mūdatus. Tūc miraf naaman: tunc stupet: tūc ppheta cōspicit: tūc celū attēdit: miraf vno iussu affuisse virtutē: miraf operatū domini: miraf deterfū tantī temporis vitium. Miraf naamā se mutatū corpe: ⁊ mēte pnciosa ab illo contagiū pellit: et optata sanitas reparat. Gaudet naaman: ppheta letatur: ⁊ ab vtriq; dñs collaudat. Gaudet naaman qd optauerat se pcepisse: ⁊ qd crediderat inuenisse. Gaudet ppheta i ope: letatur plus in virtute. Gaudet iudē q̄ veniētib' p̄stent' auxilia: discit i isrl qd apud se inuenire nō poterāt. Qui curatus est p̄dicat: qui sentit nūciat: nemini dubiū habet qd i naaman mirabilia p̄stant. Tūc letus naamā helisē offert munera: tūc sanitatis voto obtulit dona. Nō em̄ p̄cū curatiōis est qd offero: nec sanitate p̄cepta isto munere redimo sanitatē quā merui. Nec p̄cio poterit redimi nec villo munere inueniri. Adibi inqt helisē qd offers nō accipio: qd ingeris vt alienum recuso. Nec em̄ tibi sanitatē p̄stiti: nec pnciosum in te vitium ego ipse correxi. Est potens i celestibus deus: cui' imperiū seruo: officio pareo: seruituti insisto: cui soli p̄parandus ē sensus: dicandus animus: tribuend' in oib' famular'. Huic em̄ si soli serueris aut obsequia debita mācipauer: anteq; reddas seruitia: an meliorē mereberis medicinā. Ad h' naamā diuinā sibi disciplinā indicit: supsticiosa abscidit. Cōtinuo se deū venerari testatur: ⁊ detestari idolū profitet. Nūc inqt cogit qd deus colēdus ē solus: nūc primū addidit quia vnus venerandus est dñs. Ceterū dij gentium nec saluare poterūt: nec nocere merent' aut sanū quēpiam facere: qui se non possunt de nō colētib' vindicare. Tūc naaman p̄fiscit in syriā letus: tūc ad suos pro-

perat sanus. Letant om̄s q̄ cū eo tristes aduenerāt: gaudent cūcti q̄ ei' iualitudinē exhorrebāt. Adagnalia dei cūcti secū loquūt: ⁊ virtutes eius vnū inuicē fabulant. Statim pphete puer secū loquit dicens: A naaman syro noluit quicq; accipe: pergā vt qd ille noluit suscipe ego sumā. Nec cessauit: p̄git festināter. Quē cū puer videret cōcurrentem ⁊ dño nunciaret: mox naaman suoz statuit currus: in obuiā redit: causam exquirat. Ille auarus tactat mēdaciū. Dicit a ppheta esse mādātū vt argenti aliquid mitteret: qd adueniētib' ad se pphay liberts tribuisset. Continuo naaman puero duplum q̄ petierat dedit: qd pphete ipse suplex vt acciperet extorquere nō meruit. In sequestri q̄ deponit: in helisēi conspectu solito more consistit. Ubi inquit fuisti: vel quid negocij gessisti? Nusq; inqt discessi. Tūc ppha sāctissim' ait: Rōne cor meū tecū fuit: quādo naaman tibi in obuiam pperauit? Argentū accepisti: ⁊ ei' leprā sumpisti. O meritū helisē: Vno tempore duplex virtus ostendit: et gemina potestas pphete sāctissimi demōstrat. Letatur naaman syrus: et lepra giezi pfundit. Seruo syro fideli gloriā attollit: ⁊ seruo p̄fido intulit penam. Ille de syria veniens qd desiderauit accepit: hic puer pphete plagā sibi de p̄fidiā sumpsit. In aquis naaman curatur ⁊ gaudet: giezi vulnerat ⁊ deslet. Ali' suis reddidit sanus: alius cūctis ostendit maculatus. Deus in naaman laudat: q̄ deposita lepra integer reuersus est ⁊ sanus.

22. de Unitate dei, ca. 29.

Item in eadē dñica: de eodem de quo supra ali' sermo factus ad fratres in heremo: qui inter sermones ad eosdem habet. xxxij.

In eadē dñica: De helisē et giezi puero: Sermo II

Sermo CC. VIII

Requēter charitati vsq; suggestimus fr̄es charissimi: beatū helisē typum habuisse dñi saluatoris: Giezi autē discipul': nō incōgrue iudā traditorē vel iudeozū populū intelligit figurasse. Sicut em̄ giezi ideo fuit beato helisē vt pecuniā posset acq̄rere: ita ⁊ iudas p̄pterea adheferat dño saluatori vt fraudē faceret: ⁊ tēnas diuitias cōgregaret. Deniq; sic in euāgelio scriptū ē: Quia fur erat ⁊ oculos habebat: 308.12.

4. Reg. 5.

Sancti Augustini de tempore

et ea que mittebant asportabat. Nam giezi qui gratiam magistri poterat pmereri: sicut et dominus suus cōsecutus fuerat beati helig: cupiditate victus meruit in eternū crude li lepra pfundi. Judas xō p amore pecunie et apostolat^o gratiā pdidit: et laqueo vitā finiuit. Ac sic intelligimus oēs auaros et cupidos: intus in anima peccati lepra esse perfu-

Bos. Naaman xō princeps militie qui leprosus erat: et suggerente ancilla ad beatū heliseum sanādu^s aduenit: populum gentiū si-

4. Regl. 5. gurauit. Puella illa que captiua fuerat de iudca ducta et suggererat doming suę: q̄ si ad beatū helisē suus dominus pergeret: sanitatem reciperet: puella in quā illa pphetie imaginē gessit: quia licet tempore illo in sola iudca gra pphetie flourit: tñ nō potuit fieri nisi vt etiā ad vicinas gentes beata ei^o noricia pueniret. Audiuit ergo naamā puellam: et venit ad heliseum: Audiuit populus gentiū pphetiā et venit ad christū. Naamā veniens ad heliseum sanā a lepra: et popul^o gentiū veniens ad christū: ab omī peccatorū lepra purgaf. Potest tamē sicut iam dixi giezi etiā iudeorum populū figurare: qui eo tēpore peccati lepra pcutitur: quo ab ea gentiū populus liberat. Deniq̄ sic infelices iu-

Wattb. 27. dei in passione dñi clamauerunt: Sanguis eius sup nos et sup filios nostros. Tūc enim peccati lepra pfundi meruerūt: quādo cōtra celestem medicū ore sacrilego clamauerunt: **Job. 19.** Tolle tolle: crucifige eum. Ergo eo tempore in illis remāsit lepra: quo ad gentes domini transijt gratia. Deniq̄ sic et apostol^o petrus ad eos locutus est dicens: Vobis inq̄ oportuit primū loqui verbū dei: sed q̄ vos indignos iudicatis eterne vite: ecce cōuertimur ad gentes. Quādo doctrina aploꝝ ad gentes transijt: tunc in miseris iudcis peccati lepra remāsit. Quid tamē mādauerit beatus heliseus naaman syro: videamus: Tade inquit et lauare septies in iordane. Qd̄ autem audiēs naamā vt lauare^t septies i iordane: indignat^o est et nolebat annuere: et ab amicis suis consilio accepto acquieuit vt lauare^t et purgatus est: hoc significauit: q̄ plus gentiū anteq̄ christus crucifigeret ipsi p se christo loquēti nō credidit: sed postea p̄dicatib^o aplis ad sacramentū baptismi fideliter venit. Naaman munera obtulit beato heliseo et ille accipere noluit: Christi i hoc gratiā figuratam intellige: que ideo gratia dicit: quia

gratis datur. Sic enī domin^o in euangelio discipulis dixit: Infirmos curate: mortuos suscite: demones expellite. Gratis accepistis: gratis date. Et quia omnia sacramenta et mysteria dñi nostri que in iudcis erant pfigurata: in nobis videm^o esse completa: quātas possumus deo gratias referamus: vt cū dies iudicij aduenerit: ab auditu malo liberati: illa ad nos vox desiderabilis dirigat: Venite benedicti p̄cipite regnum quod vobis paratum est ab origine mūdi. Ad quod vos dñs sub sua p̄tectione perducatur: cui est honor et imperiū cum patre et spū sancto in secula seculorū: Amen.

Itē in eadē dñica: Homelia de eo qd̄ scriptū ē i euāgelio s̄m Mattheū Amen dico vobis: Nisi abundauerit iusticia vestra etc. que sumpta est ex li. j. de sermone dñi in monte. ca. vj. et. vij. Et ex sermonibus de Verbis domini. iij. Et ex libro Quinquaginta homeliarū. xl.

Dñica septima: de eo qd̄ scriptum est in euangelio s̄m Marcū: Cū turba mltā esset cū iesu nec haberet qd̄ māducarent etc. Sermo I

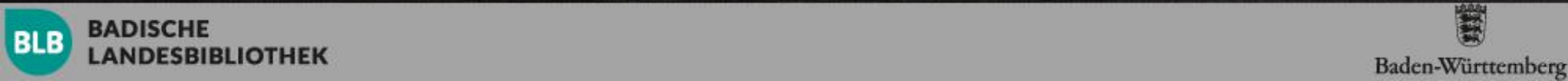
Attitudinē diuinitatis sue et misericordiam hūanitatis multis et varijs modis in scripturis sanctis domin^o noster iesus christus ostendit: quēadmodū solet in mysterijs et sacramētis: vt et perētes accipiant: et querentes inueniāt: et pulsantibus aperiat. Omnia enī que in hoc mundo s̄b fragilitate nostra exhibuit miracula: nobis p̄ficiūt. Nō vtiq̄ sine causa faciebat ea domin^o: vel quasi frustra et inaniter. Verbū dei est christus: qui nō solū sonis: sed etiam factis loquit hominib^o. Hoc enī etiā qd̄ hodie de sancto euāgelio lectum est: querit intellectorem: et cum fuerit intellectū: spiritale facit gaudiū. Et in hac lectione simul cōsideranda est in vno eodemq̄ redēptore nostro disūcta operatio diuinitatis et hūanitatis: atq̄ oimodis detestādu^s error eurycetis: q̄ vnā tñ in christo dogmatizare p̄sumit operationem. In alterutra enim parte vel qui solum hominē fuisse dixerit: gloriā negabit cōditoris: vel qui solum deum negabit misericordiam redemptoris. Nempe q̄ sup tur-

Ver. CC. IX. Dñica septima p' Trinitatis: Ver. I.

bam miseret dominus: ne vel inedia: vel lō-
gioris vigē deficiat labore: nouerimus affe-
ctum esse atq; compassionē humane fragili-
tatis. **Q**uā autem de septem panibus et pau-
cis piscib' satiauit quattuor milia hominū:
Credimus diuine opus esse virtutis. Atten-
dat ergo sanctitas vestra: qz hoc nobis pro-
positum est qd cum vestra charitate tracte-
mus: Quid sibi uelēt huius rei tantū myste-
rium: q' eo modo se deū discipulis demon-
strasse sancta testat scriptura: quomō euan-
gelium narrat. **H**ic enim euāgelista in hodi-
erna lectione: **L**uz multa turba esset cū iesu:
nec haberent qd māducarēt: cōuocatis disci-
pulis ait illis: **A**disceor: turbe huic. Sed re-
quiramus qd ait superi': **I**n illis diebus cū
turba multa esset. **S**uperius em̄ accesserunt
iudei ad saluatorem: accusantes discipulos
eius: eo q' non lotis manibus māduca-
rent. **Q**uos domin' redarguit: quia quē de cor-
de mala procedunt: ea potius hominem co-
inquinaret. **E**t relictis illis uenit in finibus
gentiū: ubi mulier chananea quē est mater
gentiliū: pro filia sua: id est ecclesia dominū
deprecatur. **Q**uē tam diu postulauit donec ac-
ciperet qd petebat. **P**ost hęc iterum curauit
mutū et surdū. **E**rgo in his diebus cū multi-
tudo populi cōcurrisset: nec haberet qd mā-
duca-
rent. **T**urbas enim hic omnes gentis
significare creaturas intelligim' pro quibus
ipse dominus misericordia cōmouet: q' non
haberent qd manduca-
rent. **H**ic spiritualiter
debemus intelligere: q' ideo non habebant
qd māducarēt: quia gentes legem nō habe-
bant: id est quinq; libros moysi: non pphe-
tas: nō pdicationem sancti iohannis: quia
gentes non per legem sed per fidem uene-
runt ad redemptorē. **I**deo triduo p'seuerat:
hoc est in natiuitate: in passione: in resurre-
ctione domini: siue i patre: et in filio: et i spiri-
tus sancto. **P**erseuerare em̄ pmanere est in cō-
fessione: sicut ipse domin' ait: **Q**ui autē per-
seuerauerit usq; in finem: hic salus erit. **D**i-
cit ergo domin': **N**on habent qd mandu-
cent. **Q**uia legē nō habent: et dimittere eos
ieiunos nolo ne deficiant in uia: **E**t qui per
fidem christi crediderunt: per fidem christi
saluarent. **Q**uidam autē ex his de longe ue-
nerūt. **L**onge enim erant gentes a deo: errā-
do p' idola: **E**t modo omnis qui peccat lon-
ge est a deo. **D**icunt discipuli eius: **U**nde
istos quis poterit saturare panibus in soli-

tudine? **A**dhuc ap'los tenebat incredulitas:
donec mysteria reuelarent: nec recordabant
qd fecerat de quinq; panibus et duob' pisci-
bus. **E**t interrogauit eos iesus quot panes
haberēt. **Q**ui dixerūt: **S**eptē. **E**t pcepit tur-
be ut discūberēt sup' frā. **E**t accipiēs panes
grās egit: et dedit discipulis suis ut apone-
rent. **E**t pisces sibi bñdixit: et posuit an' illos.
Et māducauerūt et saturati sūt: et sustulerūt
septē sportas plenas. **E**rant autē q' māduca-
uerūt q'si quattuor milia extra mulieres et infan-
tes. **E**t virtutes quidē domini manifestissimē
me credim' esse factas in p'senti: sed qd latet
in mysterio: ipsi' gratia donāte req'ram'. **I**n
superiori em̄ lectiōe de quinq; panib' et duobus
piscib' quinq; milia hoim satiauit: hic septem
panib' saturauit quattuor milia hoim. **I**bi dis-
cipuli suggerūt dño dicētes: **L**oc' desert' est
et hora p'terijt: dimitte turbas ut eūtes in ca-
stella emāt sibi escas: **H**ic penit' tacēt disci-
puli: s' ipse dñs p' eis sollicit' ē. **U**ideam' q're
tacēt: **Q**uia necdū missi fuerāt pdicare gen-
tib': s' poti' ad oues pditas dom' isrl'. **P**ri-
o' illa pabola p'tinet ad iudeos: ista uo ad
gentes. **I**bi quinq; panes fuerūt: hoc est quinq;
libri moysi: **H**ic uo septē panes: q' sūt septi-
formis spūs dona: sic ait sc'us esaias p'p'ha:
Spūs sapiētie et intellect': spūs cōsiliij et forti-
tudinis: spūs sciē et pietatis: et replebit eum
spūs timoris dñi. **I**bi duodecim cophini ple-
ni spūs sancto: hic septē ecclie siue septē cāde-
labra aurea. **I**bi duo pisces q' sūt duo testa-
mēta: siue vn' liber oim p'p'ha: v' sancti io-
hānis pdicatio: hic idē finit' numer' ponit: q'
sūt dona grā: sic ait ap'ltus: **A**lij p' spm̄ dāt
sermo sapiētie: alij sermo sciē: alij p'p'hetia:
alij genera linguarū: alij it'p'ratio sermonū:
oīa uo hęc opaf vn' atq; idē spūs. **I**bi sup
senū recubunt: et hic sup terrā. **E**t rinq; vna
cōuersatio: vna grā: vna virt': vna deitas.
Ibi sup senū discubunt: hoc est mortificata
opa carnis: qz **D**is caro senū: ait p'p'ha. **H**ic
sup terrā discubūt: id ē opa terrena p'culcāt.
Ibi quinq; milia relecti: q' numerus p'tinet ad
iudeos. **N**ā post ascēsiōnē dñi loquēte sacro
petro: quinq; milia sūt baptizati. **H**ic autē quattuor
milia: hoc est de tota terra oēs gentes a
quattuor cardinib' celi: de septiformis sancti-
spūs grā esse repletas i uitā eternā. **E**t ideo
dilectissimi nos qui nō per legē: sed p' fidem
credim' in dño nro iesu christo: q' nō ex operi-
bus: sed ipsius grā sumus redēpti: qui nō ex

Abi. 5.
et Matt. 15.
D
Matt. 14.
D
Matt. 15.
Esa. 11.
1. Cor. 12.
Esa. 40.
Act. 4.
E

Ser. CC. X. Dñica septima p^o trinitatis: Ser. II.

quinq; panibus: id est ex quinq; libris moy /
si: sed ex septiformis gra spūs sancti sum^o re /
pleti: sicut beatus Elaias pphetauerat di /
cens: Spūs sapiētię et intellectus: spūs cōs /
lij et fortitudinis: spūs sciētię et pietatis: et re /
plebit illū spūs timoris dñi. In hac ergo se /
ptiformi spūs sancti gratia maneam^o: in qua /
vocati sumus: repleti dono spūs sancti: per /
dominū nostrū iesum christū: qui uiuit et re /
gnat i unitate eiusdē spūs sancti deus: p oia /
sęcula sęculorū: Amen.

Ser. CC. X. In eadē dñica: de Heliseo et secu / ri in gurgite lapsa: Sermo II

A Um diuina lectio legere frēs cha /
rissimi: audiuius qđ eunte beato /
4. Regi. 6. **C** heliseo cum filijs pphetarum ad ior /
danem fluuium: dum sibi ligna conciderēt /
cecidit securis in aquam: Et ille de cuius /
manu ceciderat clamauit ad beatum heli /
seum: Deu domine mi: et ipsam murus susce /
peram. Post hec in loco ubi securis illa cor /
ruerat beatus heliseus misit lignum et nata /
uit ferrū. Heliseum fratres dilectissimi typū /
habuisse domini saluatoris frequēter chari /
tati vestre suggestimus. Sed et i puero qui /
erat de filijs pphetarū: cui securis de manu /
lapsa est: non incongrue christus dominus /
intelligit. Securis illa quę cecidit adam siue /
totū genus humanū significasse dicit. Te /
nebat ergo filius pphetarum securim in ma /
nu sua: et dominus ac saluator noster hūanū /
genus qđ creauerat in manu potentię suę. /
Sed quomodo securis illa de manu pphete /
ę in profundū corruit: ita et genus humanū /
de manu domini omnipotentis p superbiā /
se excussit et cecidit: et in fluuio luxurię et om /
nium peccatorū gurgite se submersit. Secu /
ris illa in pfundo iacebat: quia genus hūa /
nū in omnium criminū abyssum infelici ruina /
corruerat: sicut scriptū est: Infixus sum in li /
mo pfundi. Et iterum: Deueni in altitudi /
nē maris: et tempestas demersit me. Fluuius /
enim ille ubi securis cecidit: significat ppter /
fluentē et fugitiuam et in abyssum descenden /
tem voluptatem: vel luxuriam sęculi huius. /
Fluuius enim a fluendo nomen accepit. Et /
quia omnes peccatores trāstorij volupta /
tibus inbrentes fluere dicunt: ideo securis /
illa in fluuio et in limo iacebat oppressa. **T** /
4. Regi. 6. **B** niens dō heliseus: misit lignū et natauit fer /
rum. Quid est lignum mittere et ferrū in lu /

cem pducere: nisi patibulum crucis ascende /
re: et de pfundo inferni humanū genus eri /
gere: ac de omni peccatorū limo per crucis /
mysteriū liberare? Postq; dō natauit ferrū: /
misit manū ppha et recepit illud: et redijt ad /
vtilis vsus domini sui. Ita et de nobis fa /
ctum ē dilectissimi fratres: qui de manu do /
mini supbiendo cecideramus: p crucis lignū /
iterum ad manum vel ad potestatem domi /
ni redire meruimus. Et ideo quātum possu /
mus cum ipsius adiutorio laborem^o: ne ite /
rum supbiendo de manu domini corruam^o. /
Et quia nullis pcedentibus meritis de tene /
bris producti sumus ad lucem: de morte ad /
vitam reuocati: de multis erroribus in viam /
reducti: curramus dum lucem habem^o: nec /
ptereuntia salutis tempora negligamus: /
nec nos delectet mundi huius male dulcis /
et nimium piculosa lętia: ne iterum de ope /
ribus sanctis et de iusticię viā quasi de ma /
nu domini corruentes: ad luxuriosum mun /
di huius fluuium recurramus: et in omnium /
peccatorū limum infelici iterum ruina mer /
gamur: sed audiamus apostolū dicentē: Si /
cōsurrexistis cum christo: quę sursum sunt sa /
pīte: ubi christus est in dextera dei sedens: qđ /
sursum sunt quęrite. Quare dicit: Si resur /
rexistis: nisi quia cecideram^o. Et alibi idem /
apostol^o: Surge qui dormis: et exurge a mor /
tuis et illuminabit te christus. Quasi nō tibi /
videtur ad securim in limo iacentem clama /
re? Surge inquit qui in profundo gurgite /
dormis: et p crucis mysterium illuminabit te /
christus. Jam ista oia fratres charissimi per /
baptismi sacramētū deo auxiliante sic age /
re studeam^o: vt nobis hūilia dñi nostri non /
iudiciū pariant sed pfectū. Et ita dulcedinē /
charitatis: puritatē cordis et castitatē corpo /
ris teneamus: ne in nobis dei sacramēta pa /
tiant iniriā. Si em verū est: imo qđ verū est /
qđ dicit apłus: Quia templū dei sumus: et /
spūs dei habitat in nobis: quotiēs aliquod /
peccatū aut cogitādo: aut loquēdo: aut etiā /
operando pficimus: templū dei destruim^o: /
et ei qui in nobis habitat iniurias irrogam^o. /
Et ideo si quis in se templū dei aut turpib^o /
cogitātib; sordidauit: aut luxurioso ser /
mone polluit: vel quibuscūq; crimib^o forte /
iā vsq; ad fundamēta destruxit: dū tpus est /
cū dei adiutorio studeat reparare pdita: erigē /
lapsa: destructaq; cōstruere: vt cū dies iudi /
cij aduenerit: et si coronā nō meremur acipe

Ser. CC. XI. Dñica septima p' trinitatis: Ser. III.

vel ad peccatorum mereamur indulgentiam puenire. Ad autem dixi: vel ad peccatorum indulgentiam: per humilitate que nobis satis est necessaria video: suggestisse. Nam medicus ille celestis compunctis penitentibus et elemosynas largius facientibus: non solum veniam sed etiam coronam recompensare consuevit. Ego fratres charissimi et si negligens: tamen quilibet pro veritate a domino constitutus: quod et vobis expedit audire: et me oportet dicere: si non quantum debeo: vel quantum possum suggero: clamo: admono. Qui contemnit sermonem: timeat iudicem. Nullus ex nobis ante tribunal christi se excusare poterit non se fuisse admonitum: ut omnibus vitijs resisteret: et virtutibus operam daret. Et quia vobis quid vitare vel fugere debeatis assidua predicatio monstratum est: sic deo auxiliante agite: ut vobis admonitio vestra magis ad premium quam ad iudicium ante tribunal eterni iudicis proficiat. Quod ipse vobis concedere dignetur: cui est honor et gloria in secula seculorum: Amen.

In eadem dominica: De fame Sarmarie: Sermo III

tor: populus vescitur: nec dei cultum querit. Inquinatas carnes et horrendas escas famemes et necessitas poscit: et adhuc figmentum hominum duricia colit. Pabula denegant: et illicita a peccatoribus exhibent. Deus a populo peccatore non querit: et idolum adorant. Adulat in figmentum dei cultura: mutat religio: mutat et esca: mutat dei sancta cultura: mutat et hominibus pabula: interdicit vescunt. Ut enim alienum est quod colitur: ita alienum est quod contra regulam esuritur. Nec enim difficile est populum famem posse sentire: quem male viuendo constat spiritualiter esurisse. In terra crescunt cum vitijs augmenta famis: et peccata matrum: cadauera appetunt filiorum: et alternis vicibus mulieres duos suos natos deuorare disponunt. Proh dolor: In cibum pietas vertitur: in pabulum suscepta soboles commutat. Ante parricidium geritur quam ad funestas epulas veniat. Anima artibus elicitur: et matrum viscera polluunt. Innocens sanguis effunditur: ut parentum famem rabida saginetur. Apud illas enim totum crudele nefandum est inquam infantis sanguinem fundere: innocens carnes decoquere: decotus artus audis faucibus transuolare: ut natum conuertat in cibum: quem deus condidit in solatium. Sed postquam ad funestas epulas ventum esset: altera mulier alteram exhortat: Recipe inquit: recipe miseranda mater in viscera filium: nuper visceribus precatum. Esto tui nati sepulchrum: esto eius corporis diuersorium: Esto eius ut ita dixerim monumentum. Intra te paululum comestus infans redeat: qui pro fame viuere iam iam non poterat. Adaterni sinus qui vitalem intra se enutrierant: et nutritum in luce protulerant: particulatim sibi redditum recognoscant. Recipiat nunc comestum vterus: quem viuuum ediderat partus. Repetat habitaculum mortuus: vnde nuper exierat viuus: quoniam famis vixit: necessitas cogit. Cur enim nato superstite moriar: et non magis natum ego mater consumam? Igitur cum hec mulier comestum iam conspiceret puerum suum: ab ista clade subtrahit filium. Regat se facturam in proprio: quod cum matre fecerat in alieno. Sufficit inquit mihi: sufficiat tuo scelerum mulier consensisse: sufficiat me funestas epulas degustasse: et innocentis carnibus meam viscera polluisse. Crudele enim tecum participauit consilium: ut nefandum exercerem

Sermo CC. XI.

Regl. 6.

Um a cultu dei gens iniqua discendit: horrenda fame comprimis: et iusta necessitate turbat. Venit inquit filius adadezer regis syrie in samariam et obsedit eam: et facta est fames magna ita ut vendiderit caput asini quinquaginta siclis argenti: et quousque siclis argenti quarta pars cibi stercore columbini. Cur famem o miserime patris: Cur inopiam teterrimam sentis: Cur tanta penuria laceraris: Crescit famis quotidie pena: quia quotidie crescit et culpa. Persecuerat flagella: quia in ipso perseverat et delicta. Propter te enim hostis irruit: inimicus obsedit: aduersarij tua pabula deuorauit. Tu esuris: et ille pinguescit. Tu famem horridam patris: et ille de tuis pabulis suis vacat epulis. Tu asinorum cadauera et stercorea columbarum argento mercaris. Callida deinceps vita: damna peccata: delicta compesce: ad deum puerteret relinque idolum: abominare figmentum: tunc poteris hostes diuino adiutorio vincere: et celesti filio superare. Nec quisquam tibi poterit nocere ulterius: si damnato scelere diuinus in te germiauerit cultus. Proh nefas: horrenda cadauera et columbarum stercorea pecca

Sancti Augustini de tempore

de meo filio parricidii: quod tecum admisi expi-
are non possum: nefandum scelus recusare non
valeo. Esto saltem releuata in meo: quae sic gra-
uaris in tuo. Desine meo scelere: desine tuo
grauiore commisso. Utinam nec tu faceres quod
fecisti: nec ego scelus admittere quod incurri:
ut homicidium faceres et parricidium perpetrare.
Ex me disce quid feceris: quia et ego pro te merui
quod amiserim. Quare istud quod cogis non fa-
cio: quod suades effugio: quod igeris phorresco.

Et tunc ad regem alta altera pertrahit: ad iudicium
4. Reg. 6. ducit: causam tanti sceleris publicauit: quod
enormitas facinoris publicare coegit. Tunc
inquit sceleratum factum perdidit dolor: tunc imane
facinus: pietas perfida denudauit. Ardet in-
fana mulier: quia parricidium fecit: ardet quia filium
suum deuorauit: sed plus ardet quia in illa cla-
de filium suum alta non imolauit. Aut ego cum
hac inquit moriar: aut certe ut haec meum: ita
illius natum inuadam. Pactum nostrum iusticia
iniqua rex iuste confirma: quia ego nunc meum
natum occiderem: nisi suum occidendum amaro pla-
cito locauisset. Ergo dominus rex: aut meum qui co-
mestus est reddat: aut suum quod est absconditum pro-
dat. Certe ut dignum est utraque nos pari senten-
tia peccate: ne aut ego post tantum facinus vi-
uam: aut haec sese gaudeat non fuisse in suum filium
parricidam. **Q**uo audito rex: vestimenta con-
cidit: vultum mutauit: et continuo propheta ad
regem mandauit. Haec dicit dominus: Haec hora
crastina die mensura similaginis siclo emet: et
duae mensurae ordet siclo in porta samarie emen-
tur. Nunciat propheta sanctissimum ad regem celi-
tus ueritatem: quam sola fides crederet: et per-
fida posse fieri denegaret. Nunciat in locum sa-
mis futuram abundantiam similaginis: nunciat
cessaturam famem: successuram ueritatem. Nunciat
subito magnalia dei successura uirtute altis-
simi: et addit proprio sceleri perfida hominis. Tunc
homo qui missus fuerat a rege ait: Haec si cataractae
caeli aperitae possunt fieri quae narrant. Quae per-
fida hominis. Non credit promissam posse fieri
ueritatem: qui horridam senserat egestatem.
Haec considerat deum promississe abundantiam: qui
propter irrogat penuriam. Sceleratissime homo et
cur mirabilibus non credis? Cur farram non acci-
pis? Cur promittentem dominum phorrescis? Crede
quod credentibus datur: crede propter futurum: cuius te iam
negaueris socium. Et quia bonis tantis indignus
es: haec tibi videre praecipit: et posse proferri dene-
gat. **I**gitur dum haec gerunt: auditum fecit dominus in
castris syrie: ut propter promissam tribueret uer-

tatem: quadrigarum strepitus et currum sonitus
et armatorum tumultus inimicorum auribus ma-
luit resonare: ut posset iam suum populum liberare.
Quo strepitu percussi inimici fugiunt: sine pu-
gna terga uertunt: ut ensilia relinquunt: et
israeliticis egressi ciuitatem castra hostium inuadunt
deperdantes. Reuertenti ergo prope onerato: ille qui
non crediderat cecidit lapsus: et ueritatem uidi-
dens in populo cecidit: prope pressus est.

Dominica octaua: de eo quod scriptum
est: Sunt qui se diuites affectant ni-
hil habentes: et sunt qui se humiliant
cum sint diuites. Redemptio anime uer-
ri diuitie eius: pauper autem non suffert
minas: Sermo 1

Ancta scriptura quae modo in auribus nostris
lecta est admonuit nos: imo per illam
deus qui iubet nobis loqui ad uos:
querere uobiscum et tractare quod sit: et quod sibi
uelit quod lectum est. Sunt qui se diuites affectant
nihil habentes: et sunt qui se humiliant cum sint
diuites. Non enim arbitrandum est neque oino cre-
dendum: quod de istis diuitibus quibus instans su-
perbi: de uisibilibus istis dico atque terrenis:
curauerit scriptura sancta nos admonere ut
uel eas pro magno habeamus: uel non habere
timeamus. Quid enim prodest homini: ait aliquis:
quod se diuitem uideri affectat: cuius nihil habeat?
Istum notauit scriptura atque reprehendit. Sed
nec ille ualde admirandus aut imitandus est
et pro magno optandus quem uideat in laude po-
fuisse: si temporales atque terrenas diuitias
intellexerit. Et sunt inquit qui se humiliant
cum sint diuites. Ille recte displicet nobis: qui
cum nihil habeat se diuitem affectat. Quid
Iste placet nobis: qui cum sit diues humiliat
se? Forte placet: quia humiliat se: non tamen
placet: quia diues est. Accipiamus ergo et
hoc. Non indecorum est nec inhonestum: nec
inutile: quod scripturae sanctae nobis comen-
dare uoluerunt humiles et diuites. Nihil
enim tam timendum est in diuitibus quam super-
bia. Denique apostolus paulus hoc admo-
net timotheum: Praecipit inquit diuitibus
huius mundi: non superbe sapere. Non enim
diuitias expauit: sed morbum diuitiarum. Mor-
bus autem diuitiarum: est superbia magna. Haec
grandis animus est: qui inter diuitias isto
morbo non temptant. Adhaec animus diuitibus
suis qui eas uincit non concupiscendo sed contem-

Ser. CC. XII. Dñica octaua p' fest. trinitatis: Ser. I.

nendo. Magnus est & diues: qui nō se ideo magnū putat qz diues est. Qui autē ideo se magnū putat: supbus & egenus est. In carne crepat: in corde medicat: inflatus est non plenus. Utres autē duos si videas: vnū plenum: alterū inflatū: in vtroq; eadem est magnitudo: sed nō in vtroq; eadem plenitudo. Si attendis falleris: si appendis inuenies. Qui plenus est difficile mouet: q̄ inflat⁹ est cito auferit. **P**recipe ergo inqt diuitib⁹ hui⁹ mūdi. Nō adderet: hui⁹ mūdi: nisi qz sūt diuites & nō hui⁹ mūdi. Qui sunt diuites nō hui⁹ mūdi? Quoz pnceps & caput est ille: de quo dictū est: Pauper pro nobis factus est: cum esset diues. S; si ille solus: quid pfuit? **V**ide quid sequit: Ut illius pauprate vos ditaremini. Puto: qz paupras christi nō nobis attulit pecuniā: sed iusticiā. Paupertas autē illius vnde? Quia mortalis effect⁹ est. Ergo diuitie verē immortalitas. Ibi em̄ vera copia: vbi nulla indigentia. Quia ergo nos imortales fieri non possemus: nisi p nobis christus mortalis esset effect⁹: ideo pauper factus est cum esset diues: et non ait: Pauper factus est cum diues fuisset: sed pauper factus est cum diues esset: paupertatem assumpsit: & diuitias nō amisit. Intus diues: foris pauper. Latens deus in diuitijs: apparens homo in pauprate. **V**ide diuitias ei⁹: In principio erat verbū: & verbū erat apud deū: & deus erat verbū. Hoc erat in pncipio apud deū. Omnia p ipsum facta sūt. Quid ditius eo: p quē facta sunt omnia? Aurū habere diues potest: creare nō potest. Cū itaq; eius iste diuitie cōmendat⁹ essent: vide paupertatē eius: Et verbū caro factū est: & habitauit in nobis. Hac eius sum⁹ pauprate ditati: quia in sanguine eius q̄ manauit de carne eius: qd̄ vbi caro factū est vt habitaret in nobis: cōscissus est saccus peccatorū nostrorum. Per sanguinem illum abiecinus pannos iniquitatis: vt indueremur stola immortalitatis. Omnes ergo diuites: boni fideles. Nemo se contemnat: Pauper in cella: diues in consciētia. Diues quippe in consciētia securior dormit in terra: q̄ diues in purpura. Ibi non excitat sollicitudo maligna compuncto corde de scelere. Serua diuitias in corde tuo: quas tibi contulit paupertas domini tui. Immo ipsum adhibe tibi custodem: ne pereat de corde quod dedit: seruet ipse qui dedit. Omnes ergo diuites boni si-

deles: sed non diuites huius mundi. Deni- **D** qz diuitias suas nec ipsi sentiunt: sentient postea. **V**iuat radix: sed hyemis tēpore etiā viridis arbor aride siliis est. Tēpore quippe hyemis & arbor q̄ aret: & arbor q̄ viget vtraq; nuda ē onere foliorū: vtraq; vacua onere frugum: veniet estas: et discernet arbores. **V**iuat radix folia producit: implet fructib⁹: arida inanis estate: sicut hyeme remanebit. Itaq; illi horreum preparat: hui⁹ securis adhibetur: vt amputata in ignem mittat. Sic estas nostra christi est aduentus: hyems nostra christi occultatio: estas nostra christi reuelatio. Deniq; arboribus bonis & fidelib⁹ hanc allocutionem prebet apostolus: **A**hor- **Col. 3.** tui enim estis: et vita vestra abscondita est cum christo in deo. **L**erte mortui: sed mortui specie: viui in radice. Attende autem venturum tempus estatis: quomodo sequatur et dicat: **L**um autē christus apparuerit vita vestra: tunc & vos cum ipso apparebitis in gloria. **H**i sunt diuites: sed non huius mundi. **N**ec tamē & diuites mundi contempti sunt. **E**t ipsos lucratus est sua pauprate: qui cum diues esset: propter nos pauper effectus est. **2. Cor. 8.** Nam si eos cōtempisset: et in numero suorum habere nolisset: non timotheo sicut dicebā apostolus pcepisset vt et ipse pcciperet: **P**recipe inqt diuitib⁹ hui⁹ mūdi non superbe **1. Timoth. 6.** sate. Inter hos q̄ fide sūt diuites: sunt quidam diuites huius mundi: **P**recipe illis: qz et ipsi membra illius pauperis facti sunt. **P**recipe illis quid in illis timeas a diuitijs. **N**on superbe sapere: neq; sperare in incerto diuitiarū. **I**nde em̄ supbit diues qz sperat in incerto diuitiaz. **N**ā si incerta diuitiaz prudenter attenderet: nunq̄ supbiret: sed semper timeret. **Q**uāto esset ditior: tanto fieret sollicitior: et fm̄ hanc vitam: non solum fm̄ illam. **A**dulti enim in istis seculi pturbationibus securiores pauperes fuerunt: **A**dulti autē propter suas diuitias questi et correpti sunt. **A**dulti se habuisse planxerunt: qd̄ semper habere minime potuerūt. **A**dultos penituit cōsiliū sui domini nō recepisse: qui dixit: **N**olite vobis thesauros cōdere in terra: vbi tinea & comestura exterminat: et vbi fures effodiūt & furant: sed thesaurizare vobis thesaurū in celis. **N**ō dico vobis vt pdatis: sed vt migretis. **A**dulti enim hoc facere noluerūt: et non se obedisse doluerunt: quādo nō solum sua pdiderunt: sed propter illa

Sancti Augustini de tempore

§ et ipsi perierunt. Precipe ergo diuitibus huius
1. Timoth. 6. mundi non superbe sapere: et fiet in eis quod
Prover. 13. audiui in puerbio salomonis: Sunt qui se humiliant cum sint diuites. Et secundum istas diuitias temporales fieri potest. Sit humilis: potest gaudeat quia christianus est quia quia diues est. Non inflat: non extollat: attendat pauperem fratrem: non dedignetur frater pauperis appellari. Quamquam enim diues sit: ditior est christus qui fratres suos voluit esse pro quibus sanguinem fudit. Tamen ne dicerent diuites non se habere quid faciant de diuitiis suis: admonuit timotheum: ut etiam eos consilio regeret: non solum precepto cohiberet. 1. Timoth. 6. Quod dixisset: Reges sperare in incerto diuitiarum: ne se sperare perdidisse arbitrentur: subiecit: Sed in deum viuum: qui prestat nobis omnia abundantius ad fruendum: Temporalia ad utendum: eterna ad fruendum. Sed de diuitiis suis quid faciant? Diuites sint inquit in operibus bonis: facile tribuant. Hoc presunt diuitibus: ne sit tibi difficultas tribuendi. Vult enim pauper et non potest: vult diues et potest. Facile tribuant: comunicent: thesaurizent sibi fundamentum bonum in futuro: ut apprehendant veram vitam. Nam ista vita falsa est. Huius vitę falsitate deceptus ille in purpura et bysso: Luc. 16. iacentem vlcerosum pauperem ante suam ianuam contemnebant. Sed ille linctus a canibus: thesaurum sibi eternum in abrahe gremio comparabat: et si non abundanti facultate: pia tamen et optima voluntate. Ille autem diues qui sibi magnus videbatur in purpura et bysso: mortuus et sepultus est in inferno. Et quod inuenit? Eternam sitim: indelicientes flamas. Successit ignis purpure et bysso: ea tunica ardebat: que se expoliare non poterat. Pro epulo ariditas ei erat et desiderium gutture digito pauperis: sic illi micarum de mensa diuitum indigentia fuit. Sed illi egenitas preteritis: huius pena permanens. Hoc attendant diuites huius mundi: et non superbe sapiant. Facile tribuant: comunicent: thesaurizent sibi fundamentum bonum in futuro: ubi sunt veri diuites: sed non huius mundi: ut apprehendant veram vitam. Forte ergo hoc admonuit Prover. 13. scriptura diuina ubi ait: Sunt qui se diuites affectant nihil habentes: propter superbos panolos. Si enim vix tolerat diues superbus: pauperem superbum quis ferat? Meliores sunt ergo illi qui se humiliant cum sint diuites. Verum tamen de alijs diuitiis se dicere scriptura testatur: Secuta enim adiunxit: Redemptio anime viri diuitie eius: pauper autem non suffert

minas: Intelligere debemus ex alia nescio qua paupertate pauperem: et ex alijs nescio quibus diuitijs diuitem. Alius enim diuites in corde: diuites pleni fortitudine: optimi pietate: abundantes charitate: secum sunt diuites: interiores sunt diuites. Sunt autem qui se diuites affectant cum sint pauperes: iusti sibi videntur: cum sint impij. Diuitias quippe illas intelligere debemus: quoniam aperuit scriptura quod dixerit: Redemptio anime viri: diuitie ipsius. Intellige inquit: quas tibi diuitias commendem: quoniam dixi: Sunt qui se diuites affectant: nihil habentes: et sunt qui se humiliant: cum sint diuites: illas temporales et terrenas et visibiles diuitias cogitabas. Ego autem non ipsas dico: sed quas dicam: consequenter admonco. Redemptio anime viri: diuitie ipsius sunt. Ergo qui non habent anime redemptionem: quia iniqui sunt et iustos se videri affectant: quia hypocrite sunt: ipsi sunt de quibus ait: Sunt qui se diuites affectant: nihil habentes: iustos se volunt videri: cum in cella conscientie non habeant aurum iusticie. Et sunt pleni: tanto humiliores: quanto ditiores: de quibus dictum est: Beati pauperes spiritus: quoniam ipsorum est regnum celorum. Quid ergo queris diuitias: que oculis humanis et carnis blandiuntur? Lucet aurum: sed plus lucet fides. Elige quid habere in corde debeas. Intus plenus esto: ubi diuitias tuas deus videt: homo non videt. Nec tamen quod homo non videt ideo debes contemere quod intus habes. Vis videre: quod et oculis intorum plus lucet fides quam aurum? Quod laudat etiam avarus deus seruum fidelem? Nihil illo dicit esse preciosius: imo cum oino precium non habere testatur. Habeo seruum inquit: non habet precium. Expectas tu unde? Forte bene saltat: aut optimus coquus est. Non. Attende interiorum laudem. Nihil inquit fidelius. Placet tibi homo seruus tuus fidelis: et tu non vis esse deo seruus fidelis? Attendis: quod habes seruus: attende quod habes et deum. Seruum tuum potuisti comparare: non creare. Dominus tuus et verbo suo creauit te: et sanguine suo redemit te. Si viluisti tibi: recole precium: si hoc et oblitus es: lege euangelium: instrumentum tuum. Fidem amas in seruo tuo: et dominus tuus non querit eam in seruo: Redde quod exigit. Quod tibi gaudes reddi ab inferiore: redde superiori. Amas seruus qui fideliter custodit aurum tuum: noli contemere dominum: qui misericorditer custodit cor tuum.

Ber. CC. XII. Dñica octaua p' Trinitatis: Ber. I.

Omnes ergo habent oculos ad laudandas
fides: sed quando illam exigunt reddi sibi.
Nam quādo ab eis exigit: claudūt oculos:
nolunt eam videre q̄ pulchra sit. Aut forte
stulta infania p̄pterea nolunt reddere ne p̄-
dant: quomō timet quis reddere pecunia:z:
cū reddiderit eam: nō habebit. Non sic red-
ditur fides: et reddif et habef. Adirū dicru:
immo si nō reddif: non habef. Redemptio
animę viri: diuitię ipsi. Adirū illi vanissi-
mo diuiti insultauit deo: vt admoneret nos
ne talia imitaremur. Cui regio fructuosa suc-
cedens: turbauit homines copia plus q̄ in-
opia. Logitauit em̄ apud se dicēs: Quid fa-
ciam: quo cōgregē fructus meos? Et cū estu-
asset artatus: tandē sibi visus est cōsiliū in-
uenisse. Sed vanū cōsiliū. Hoc em̄ cōsiliū
nō inuenit prudentia: sed auaricia. Destruā
inquit veteres apothecas minores: z nouas
faciā ampliores: z implebo eas: z dicam ani-
mę meę: Anima: habes mltā bona: satiare:
iocundare. Sic illi: Stulte in quo tibi sapi-
ens videtis? Stulte quid dixisti? Dico ani-
mę meę: habes mltā bona: satiare. Hac no-
cte auferetur a te anima tua: hęc quę parasti
cuius erunt? Quid em̄ p̄dest homini si totū
mūdum lucret: animę autem suę detrimen-
tum patiat? Ideo redemptio animę viri: di-
uitię eius. Has ille vanus z stultus diuitias
nō habebat. Animā quipe suā elemosynis
nō redimebat: fructus pituros cōdebat. Re-
cōdebat in q̄ pituros fructus piturus: nihil
largiens dño ad quē fuerat exiturus. Quā
frontē habiturus erit in illo iudicio: cū audi-
re cęperit: Esuriui z nō dedistis mihi mādu-
care? Animā em̄ suā supfluis et nimis epu-
lis satiare cupiebat: pauperū tot inanes vē-
tres supbissim⁹ p̄tēnebat. Nesciebat paupe-
rū ventres apothecis suis esse tutiores. Qd̄
em̄ recōdebat i illis apothecis suis: fortassis
z a furib⁹ auferēbat. Si aut̄ recōderet i pau-
perū ventrib⁹: i terrā quidē digerebat: s̄ in
cēlo nuti⁹ seruabat. Ergo redemptio animę
viri: diuitię ipsi. Et qd̄ sequit: Pauper aut̄
nō suffert minas: Paup scz inanis iusticia:
nō habens intus spūs plenitudinē: ornāmē-
ta spiritalia: supellectilē spiritalē: totūq; il-
lud qd̄ oculis nō videt: sed mente plus cer-
nitur. Non habens hęc intus: nō suffert mi-
nas. Quādo ei dictum fuerit ab aliquo po-
tente: dic hoc verbū cōtra inimicū meū: dic
fallum testimoniū: vt ego quē volo opprimā

z domem: forte temptat. Non facio: nō mi-
hi adduco peccatuz. Tantū negat: quousq;
diues minari incipiat. Sed quia pauper est
nō suffert minas. Quid est: pauper est? Nō
habet diuitias interiores quas martyres ha-
buerunt: qui pro veritate ac fide chusti oēs
minas seculi cōtempserūt. Nihil de corde p̄-
diderūt: in cēlo quātum inuenerūt: Pauper
ergo nō suffert minas. Non potest dicere di-
uiti cogenti se ad alicui⁹ iniuriā: aut fallum
testimoniū non facio: Nō habet intus vnde
respōdeat: Nō est thesauro interiore solida-
tus z plenus: Non est qui dicat: qz non ha-
bet vnde dicat. Non est q̄ dicat: Quid mihi
facturus es qui minaris? Ut multū: ablatu-
rus qd̄ habeo. Tollis qd̄ relicturus sū. Tol-
lis qd̄ z si nō tollas: dñi viuo foristan p̄ditu-
rus sum. De arca interiore nihil p̄do. Cum
mihi minaris auferre qd̄ habeo: vere vis au-
ferre qd̄ intus habeo. Sed illud potes aufer-
re z habere: fidem si minando abstuleris: z
ego p̄do: z tu nō habebis. Nō ergo facio qd̄
hortaris: non curo qd̄ minaris. Sed potes
scuiendo etiā de patria me pellere. Hoc uisti
si illuc me expuleris: vbi deū meū inuenire
non possum. Forte valebis etiam occidere.
Rūete carnali domo: incolumis habitator
abscedo: z ad illum cui seruo fidem securus
eribo: z te amplius nō timebo. Tūde em̄ qd̄
minaris: vt fallum testimoniū dicā: mortē
minaris: sed corporis. Plus ego eum timeo
qui dixit: Os quod mentif: occidit animā. Sap. 1.
libis diuitijs intus plenus et opimus: talia
minati vel meliora respondet. Pauper autē
nō suffert minas. Sim⁹ ergo diuites: z time-
amus esse paupes. Quęram⁹ ergo impleri
cor nostrū diuitijs ab illo qui vere diues est.
Et si forte vnusquisq; vestrū intrat i cor suū
z illic diuitias istas nō inuenit: pulset ad di-
uitem. Fiat ante ianuam diuitis illius pius
mēdicus: vt sit illo donāte diues impletus.
Et vere fratres mei: paupertatē nostrā: egesta-
tem nostrā debemus domino deo nostro cō-
fiteri. Hanc cōfitebatur publicanus: qui nec
oculos ad cēlum audebat leuare. Nō enim
habebat cū qua substantia leuaret oculos
suos homo peccator. Attendebat ad inanī-
tatem suam: sed plenitudinē dñi cognosce-
bat. Mouerat se ad fontem venire sitientē:
Aridas fauces ostēdebat: pie vbera imple-
nda pulsabat: Dñe inquit: tundens pectus:
oculos deiciens in terrā: ppitius esto mihi

Sap. 1.

10

Luc. 18.

D

Ser. CC. XIII. Dñica nona p' trinitatis: Ser. I.

peccatori. Dico ego: q' iam ex aliqua parte diues erat: cū ista cogitabat ⁊ petebat. Nam si adhuc omnimodo paup' erat: huius cōfessionis gemmas vnde p'ferebat: Sed tamen abundantior ⁊ plenior de templo descendit iustificatus. Ille autē phariseus ad orationez ascendit: ⁊ nihil rogauit. Ascēderūt inquit ad templū adorare. Iste rogat: ille non rogat. Sed ille vnde orat: Sunt q' se diuites putāt nihil habētes. Dñe inquit grās tibi ago qā non sum sicut ceteri homines: Iniusti: raptores: adulteri: sicut etiā hic publicanus. Ieiuno bis i sabbato: decimas do omnī q' possideo. Factauit se: sed inflatio est ista: nō plenitudo. Diuitē se putauit nihil habēs: pauperem se ille cognoscit iam aliquid habens. Et nihil aliud dicā: habebat ipsā confessionis pietatē. Et descendēūt ambo. Sed iustificatus inquit publicanus ille magis q' ille phariseus: Quia oīs q' se exaltat hūiliabit: ⁊ qui se humiliat exaltabit.

Item in eadem dñica: Homelia de eo qd scriptum est in euangelio fm Matthei: Attendite a falsis p'phetis qui veniunt ad vos ⁊c. que habet in libro. ij. de sermone dñi in mote. ca. xxvij. et. xxvij. Et inter sermones de Verbis dñi. xij.

Dominica nona: De timore dñi et vera humilitate: Sermo I

Auid p'pheta ⁊ psalmista: qui teste scriptura: fm cor dei elect' fecit omnes voluntates ei': Ipse fratres charissimi quid creator noster in his appetat et diligat quodā loco ostēdit: ita dicens: Quis sicut dñs deus noster: qui in altis habitat: ⁊ humilia respicit in celo et in terra: Si q' dñs altissimus cui' excellentiē et magnitudinis non est finis: in omni creatura sua: et ea que in supnis: ⁊ ea que in infimis est constituta: in angelis videlicet ⁊ in hominib' humilitatem considerat ⁊ pbat: quātū necesse est nobis humilitati semp studere: ipsamq' in omnibus cōseruare: vt sic placeamus conditori nostro: Quāta autē sit verē humilitatis virtus: facile ex verbis domini agnoscit: qui vt superbiā phariseoz damnaret: dixit: Omnis qui se exaltat humiliabit: ⁊ qui se humiliat exaltabit. Humilitatis quippe passibus

ad celi culmina conscendit: quia deus excelsus non supbia sed humilitate attingit. De quo dictum est: Deus superbis resistit: humilibus autē dat gratiā. Unde ⁊ in psalmis dicit: Excelsus domin' ⁊ humilia respicit: et alta a longe cognoscit. Alta posuit p' superbis. Hūilia vō respicit vt attollat: alta: id ē superba cognoscit vt deiciat. Discamus humilitatē p' quaz deo p'pinquare poterimus: sicut ipse in euangelio ait: Discite a me quia mitis sum et humilis corde: ⁊ inuenietis requiem animabus vestris. Per superbiā mirabilis angeloz creatura cecidit de celo: p' humilitatem dei fragilitas humanę nature ascendit in celum. Honestā est em̄ inter homines humilitatis p'fectio: sicut salomon ait: Ubi fuerit superbia: ibi erit ⁊ p'umelia: vbi autem humilitas: ibi ⁊ sapientia. Item alius sapiens: Quanto inquit maior es: tāto humilia te in omnib': et coram deo inuenies gratiam. Item deus per p'phetam ait: Ad quem autē respiciā: nisi ad humilem et quietū ⁊ tremētē verba mea: Quicūq' hūilis ⁊ quietus nō fuerit: non potest in eo habitare gratia spūs sancti. Deus humilis factus est nostre salutis causa: erubescat homo superbus esse. Quātū humilitate inclinā cor ad ima: tantū proficit i excelso. Qui em̄ humilis erit: exaltabit in gloria. Primus humilitatis gradus est: veritatis sermonē humiliter audire: memoriter retinere: voluntarie p'ficere. Eā quippe quā non inuenit humilē veritas fugit mentē. Quanto quis humilior erit de seipso: tanto maior erit in conspectu dei. Superbus vō quanto gloriosior apparet inter homines: tanto deiectior erit ante deum. Qui enim sine humilitate bona opera agit: in ventū puluerem portat. Item scriptura dicit: Quid superbit terra ⁊ cinis: dum vento supbie dispergit: qd ieiunij et elemosynis cōgregare videt: Noli o homo in virtutibus gloriari tuis: quia alterum habiturus eris iudicē nō teipsum. In cui' conspectu teipsum in corde tuo studeas hūiliare: quaten' ille te exaltet in tēpore retributionis suę. Descēde vt ascēdas: humiliare vt exalteris: ne exaltat' hūilieris. Qui em̄ sibi vilis videt esse: ante deū pulcher ē. Qui sibi displicent: deo placent. Esto igit' paruus in oculis tuis: vt sis magn' in oculis dei. Tanto em̄ eris apud deū p'ciosior: quanto fueris ante oculos tuos despectior. In summo bo

Ser. CC. XIII. Dñica nona p' Trinitatis: Ser. II.

no: summa tibi sit hūilitas. Honoris laus
D est: hūilitatis virt'. Sed hāc verē hūilitatis
virtutē nemo sine timore dei habere pōt: qā
eoz neuter sine altero esse pōt. Quid autē ti-
mor dei efficiat: frēs audite: Initiū sapiētie
timor dñi. Magna est cautela peccati: dei sp
p'sentiā timere. Qui p'secte deum timet: dñi
genter se a peccatis custodit. Timētī deū in
nouissimo die bh erit: et merces eius i eternū
pmanet. Qui erubescit in conspectu homis
peccare: quātomagis dignū ē q erubescat i
cōspectu dei iniquitatē agere: qui nō solum
opa: sed et corda cōsiderat. Qui timore san-
cro deū metuūt: inquirūt q beneplacita sūt
illi. Alius est timor filioz: alius ē timor ser-
uozū. Serui em̄ ppter tormēta dños timēt:
filij dō propter amorē patres timēt. Si filij
dei sum': timeam' eū ex charitatis dulcedi-
ne: nō de timoris amaritudine. Homo sapi-
ens i omnib' deū metuit opibus suis: sciēs
se eius nunq' p'sentiā effugere posse: sic psal-
mista deo dicit: Quo ibo a spū tuo: et q a fa-
cie tua fugiā? Itē: Quia neq' ab oriēte neq'
ab occidēte: subaudi: pater locus fugienti
deū. Qui timet dñm accipiet doctrinā ei':
et qui vigilauerint in mādatīs eius: inueniēt
bñdictionē sempiternā. Timētis deū beata
est aia: et a tēptatōe diabolica tuta remanet.
Beatus hō qui semp est pauidus: et cui do-
natū est dei timorē semp ante oculos habe-
re. Qui timet dñm recedit ab itinere prauo:
et ad virtutū semitā vias suas dirigit. Timor
dei repellit pctā: et adijcit virtutē. Timor cau-
tū facit hoiem: et sollicitū ne peccet. Ubi dō
timor dei nō est: ibi dissolutio vite est. Qui
deū in p'speris nō timet: timeat v' in aduer-
sis: refugiat ad illū qui flagellat et sanat. Be-
atus vir q' timet dñm: in mādatīs eius cupit
nimis. Timor dei timorē expellit gehennę:
q' facit hoiem peccatū cauere: et iusticię opa
augere. Post hęc ad illū pueniet timorē qui
dicit sanct': et pmanet in seculū seculi: q' est
i dilectiōe. Sic ergo frēs timeam' deū vt di-
ligam' eū: q' pfecta charitas foras mittit ti-
morē seruilē: atq' ita abundantia bñe possu-
mus securitatis et plenitudinē omniū bono-
rū. Unde et ppheta ait: Timete dñm omīs
sancti eius: qm̄ nihil deest timētib' eū. Diui-
tes eguerūt et esurierūt: inquirētes autē dñm
nō minuent' omni bono. Quapropter obse-
cro vos dilectissimi: vt timorē dei semp ante
mentis vestre oculos habeatis: et obliuionē

pceptoz dei oīno fugiatīs: illudq' sedulo co-
giteris: q'liter timentes deū: et mādatīs eius
obediētes: ad vitā vadūt ppetuā: cōtemnē-
tes dō et pcepta eius spernētes in penā ibūt
eternā: hūilitatēq' verā in corde v'ro int' ha-
beatis: sicq' eā nō sicut moueb' corā primis
v'ris insinuetis: vt et ipsi bonis exemplis ve-
stris instructi glorificent deū: et vobiscū eter-
nā in cęlis studeant p'cipere remunerationē:
pstante domino nostro iesu chusto: qui viuūt
et regnat.

In eadem dominica: De timore Domini: Sermo II Sermo CC. XIII.

On dubito dilectissimi fratres inst-
tum esse cordibus v'ris timorez dei:
quo ad verā et solidam fortitudinē
pducamini. Lum est fortis ille dicat qui ne-
minē timet: puerse fortis ē qui pmo deū nō
vult timere: vt timēdo audiat: audiēdo dñi
gat: et diligēdo nō timeat. Tūc erit de fortis-
simus: nō supba duricia: s' cura iusticię. Sic
etiā scriptū ē: Timor dñi: spes fortitudinis.
Lū em̄ timeat p'na quā minat: discit amare
h'mū qd pollicet: ac sic p timorē p'ne bona
vita retinet. Per bonā vitā bona cōscia cō-
parat: vt p bonā cōscientiā nulla p'na time-
atur. Quapropter discat timere: qui nō vult
timere. Discat ad tempus esse sollicit': qui
semp vult esse securus. Et em̄ dixit ioban-
nes: Timor nō est in charitate: sed perfecta
charitas foras mittit timorez. Dixit sane et
veraciter dixit. Si q' hñe nō vis timorē: pus
vide vtrū iam pfectā habeas charitatē que
foras mittit timorē. Si dō ante istā pfectio-
nem timor excludit: supbia inflat: charitas
edificat. Nā sic i bona valitudine fames nō
fastidio sed cibo pellit: ita in bona mente ti-
mor nō vanitate sed charitate pellendus est.
Discute itaq' cōscientiā tuā: quisq' timere iā
nō vis. Noli supficiē cōpalpare: descende in-
te: penetra interiora cordis tui. Rimare dili-
gēter: vtrū nulla ibi vena venenata tabiffi-
cū amorē seculi sugat et sorbeat: vtrū nulla
carnalis voluptatū mouearis et capiaris ille-
cebra: nulla inani iactantia tumidus extol-
laris: nulla cura vanitatis exēstues: si iam
iniquitatis diligētia nō fatigat: vtrū equali-
tatis negligentia nulla surrepat. Si hęc ita
sunt: recte gaudes esse te sine timore. Exclu-
serit eū charitas dei quē diligis ex toto cor-
D 2

Prover. 14.

1. Job. 4.

Matth. 22.

Sancti Augustini de tempore

de: et ex tota anima: et ex tota mente tua: ex-
cluserit eum et charitas proximi: quem diligis tamquam
teipsum. Et ideo pro illo satagis: ut etiam ipse
tecum ex toto corde: ex tota anima: ex tota me-
te diligat deum: quia non aliter recte diligis et
teipsum: nisi quia sic diligis deum ut non pro-
pterea minus eum diligas: quia converteris vel
ad teipsum. Si autem quis intra teipsum nul-
la irritaris cupiditate: quod quidem de se quis
audeat gloriari: tamen si teipsum in teipso dili-
gis: et de teipso tibi places: hoc ipsum vehe-
mentius timere debes: quia nihil times. Non
enim quacumque dilectione foras mittendus est ti-
mor: sed recta dilectione qua tota diligimur
deum: et propterea proximum: ut sic et ipse dili-
gat deum. Se autem in se diligere: et sibi placere
non est iusticie charitas: sed superbie vanitas.

- 1. Job. 4.** **P** hoc apertius iusta reprehensione percussit
seipsum amantes et sibi placentes. Perfecta ergo
charitas foras mittit timorem. Sed ea dicen-
da est charitas: que non est vilis. Quid autem
vilis quam homo sine deo? Ecce quid amat quod
seipsum non in deo sed in seipso amat? Re-
Ro. 11. cte huic dicit: Noli altum sapere: sed time. Qui
enim altum sapit et ideo non timet: utique periculo-
se non timet. Neque enim mitis et pius est: qui seip-
sum in seipso amat et laudat: sed elatus et fe-
Ps. 33. rox non novit dicere: In deo laudabit anima
mea: audiant mites et letentur. Quid enim boni
amat: qui forte hoc ipsum propter hoc ipsum
amat nihil timere? Potest enim hoc sibi persuade-
re: non sanitate sed imanitate. Verbi gratia:
Est aliquis audacissimus latro: quanto puerse
fortior: tanto periculo crudelior. Qui propter
ipsum amorem suum quem amat nihil timere: ingratia
facinora molitur: ut quod amat exerceat: et ex-
ercendo corroboret. Quanto ei fuerit maiora
commissa: tanto maior erit non timetis audacia.
Non hoc ergo pro magno bono amandum est: quod et
in homine pessimo inveniri potest. Quapro-
1. Job. 4. pter timeat christianus antequam perfecta chari-
tas foras mittat timorem: Credat et intelligat
2. Cor. 5. se peregrinari a domino: quod diu vivit in corpore quod
Sap. 9. corrumpit et aggrauat animam. Tanto minor
sit timor: quanto patria quo tendimus propior.
Maior enim timor: debet esse peregrinantium: mi-
nor propinquantium: nullus pervenientium. Sic et ti-
mor perducit ad charitatem: et perfecta charitas for-
as mittit timorem. Timeat autem christianus non
Luc. 12. eos qui corpus occidunt et postea non habent
quid faciant: sed eum qui habet potestatem et

corpus et animam in gehennam ignis occidere.
Est autem alius timor domini castus permanens in
seculo seculi. Non ergo est perfecta charitas for-
as mittit: Alioquin non permaneret in seculo
seculi. Nec frustra cum dictum est: Timor domi-
ni: additum est: castus: atque ita coniunctum est:
permanens in seculo seculi. Quare: nisi quod ille
timor quem foras charitas mittit: propterea per-
git animam ne amittat aliquid quod in creatura
diligere: vel ipsa salus et requies corporalis:
aut aliquid tale post mortem? Propterea enim
timeant et apud inferos penitent et dolores ac tor-
menta gehennarum. Cum deo cavet anima ne
deus illam deserat: timor est castus per-
manens in seculo seculi. De quo latius dice-
rem: nisi sermo iam longior et meis senilibus
viribus: et vestre fortasse satietate parcere co-
geret.

Item in eadem dominica: Homelia de
eo quod scriptum est in evangelio secundum
Lucam: Quidam homo erat dives qui
habebat villicum etc. que habet inter
sermones de Verbis domini xxxv.

Dominica decima: De christiano no-
mine: Sermo I

Ego vos fratres charissimi ut attente
cogitemus quare christiani sumus: et crucem christi in fronte porta-
mus. Scire enim debemus quod non nobis sufficit quod
nomen christianum accepimus si opera christiana
non fecerimus: si enim ipse dominus in evangelio dicit:
Quid prodest quod dicitis mihi: Domine Domine: et non
factis que dico? Si te militem christianum di-
cas: et iugiter cruce christi te signes: et elemo-
synam secundum vires tuas non feceris: charitatem et
iusticiam vel castitatem habere nolueris: nihil
tibi prodesse poterit christianum nomen. Magna
res est signum christi et crux christi: et ideo de
istis tam precioso signaculo res magna et preciosa
signari debet. Quid enim prodest si de anulo
aureo sigillum facias: et putridas paleas in-
tus recondas? Quid prodest si signum christi in
fronte et in ore gestamus: et intus in anima cri-
mina et peccata recordamur? Qui enim male
cogitat: male loquitur: male operatur: si se emen-
dare noluerit: quando se signat: peccatum illud
non minuit sed auget. Multi enim dum ad
furtum aut ad adulterium vadunt: si pedem in-

Ber. CC. XV. Dñica decima p' trinitatis: Ber. I.

pegerint signant se: et tamē de malo ope
re non reuocant se: et nesciunt miseri qz
includūt in se magis demones q̄ exclu
dunt. Qui autez a se cum dei adiutorio
vitia et peccata repellit: et quod bonum
est cogitare simul et implere cōtenderit:

1. Cor. 4.
Jacobi 2.

iusse signum crucis labijs suis aponit:
quia talia opera conatur agere quę si
gnum chusti mēreant accipere. Et quia
scriptuz est: Regnū dei nō est in sermo
ne sed in virtute. Et iterum: Fides sine
operibus mortua est: vt nomen christia
num non ad iudiciū sed ad remediū ha
beamus: cōuertamus nos ad opera bo
na dum in nostra sunt potestate reme
dia. Et vt hęc deo auxiliāte possitis im
plere: pacem et ipsi habete: et eos qui dis
cordes sunt ad cōcordiā reuocate: Aden
daciū fugite: periurium velut mortem
p̄petuam nolite facere. Ante omnia si
cut iam supra dictum est: scdm vires ve
stras elemosynam pauperibus exhibe
te: oblationes quę in altario consecrent
offerte. Erubescere debet homo idone
si de aliena oblatione communicauerit.
Qui possūt aut cereolos aut oleum qd
in candelibus mittat exhibeāt. Sym
bolum vel orationem dominicā et ipsi
tenete: et filijs vestris ostendite. Nam
nescio qua fronte se christianum dicat:
qui paucos versus i simbolo vel in ora
tione dominica parare dissimulant. Fi
lios quos in baptismo excipitis: scitote
vos fideiuussores pro ipsis apud deum
extitisse. Et ideo tam illos qui de vobis
nati sunt: q̄ illos quos de fonte excipi
tis semper castigatē atqz corrigite: vt ca
ste et iuste et sobrie viuāt. Et vos ipsi ita
agite: vt si vos filij vestri imitari volue
rint: non vobiscum in igne ardeant: sed
simul vobiscum ad p̄mia eterna per
ueniant. Qui causas audiunt iuste iudi
cent: nec munera super innocentes acci
piant: quia munera excecant corda sapi
entum: et immutant verba iustorum: ne
forte dum acquirunt pecuniam perdant
animā suā. Nemo em̄ habet iniustū lu
crum sine iusto damno. Ubi lucrum: et
ibi damnū. Lucrum i arca: damnū in

conscientiā. Nullus se inebriet: nemo in
conuiuio suo cogat alium amplius bibe
re q̄ oportet: ne per ebrietatem et suam
et illius animā perdat. Omni die domi
nico ad ecclesiam cōuenite. Si enim in
felices iudē tanta deuotione celebrant
sabbatum vt in eo nulla opera terrena
exerceant: quātomagis chustiani in die
dominico soli deo vacare et p̄ animę suę
salute debent ad ecclesiam conuenire?
Quando ad ecclesiam conuenitis: pro
peccatis vestris orate. Nolite rixas cō
mittere: nolite lites et scandala concita
re. Qui ad ecclesiam veniens hęc fece
rit: ibi se litigando vulnerat vbi se oran
do sanare potuerat. In ecclesia stantes
nolite verbosari: sed lectiones diuinas
patienter audite. Qui enim in ecclesia
verbosari voluerit: et pro se et pro alijs
redditurus est rationem: dum verbum
dei nec ipse audit nec alios audire per
mittit. Et decimas de fructibus vestris
ecclesijs reddite. Qui fuit superbus sit
humilis: qui erat adulter sit castus: qui
solebat furtum facere: vel res alienas in
uadere: etiam de propria substantia in
cipiat paupibus erogare. Qui fuit inui
dus sit beniuolus. Qui fecit iniuriam:
cito veniam petat. Qui iniuria facta est
cito dimittat. Quotiens aliqua infirmi
tas supuenerit: corp⁹ et sanguinē chusti
ille q̄ egrotat accipiat: et inde corpuscu
lum suum vngat: vt illud quod scriptū
est impleatur in eo: Infirmatur aliquis
inducat p̄sbyteros et orent super eum
vngentes eum oleo: et oratio fidei sal
uabit infirmū: et alleuiabit euz domin⁹:
et si in peccatis sit: dimittent ei. Videte
fratres: quia qui in infirmitate ad eccle
siam cucurrerit: et corporis sanitatem re
cipere et peccatorum indulgentiā mere
bitur obtinere. Cum ergo duplicia bo
na possint in ecclesia inueniri: quare per
p̄cātatores: p̄ fontes et arbores et diabo
lica filateria: per characteres et aruspī
ces et diuinos vel sortilegos multiplicia
sibi mala miseri homines conantur in
ferre? Sicut iam supra diximus filios et
omnes familias vestras admonete fra

Jacobi 5.

quid i corlu a
dum sit

Sancti Augustini de tempore

tres semper: vt caste et iuste ac salubriter
vivant: Ne: solum eos verbis sed etiam ex-
emplis ad bona opera prouocare. Ante
omnia vbi cumq; fueritis: siue in domo:
siue in itinere: siue in conuiuio: siue in
coessu: verba turpia et luxuriosa nolite
ex ore vso proferre: sed magis vicinos et
proximos vestros iugiter admonete: vt
semper quod bonum est et honestum lo-
qui studeant: ne forte detrahendo: male
loquendo et in sanctis festiuitatibus cho-
ros ducendo: cantica luxuriosa et turpia
proferendo de lingua sua: vnde debuerat
deum laudare: inde sibi vulnera videan-
tur infligere. Isti enim infelices et miseri
homines qui ballationes et saltationes ante
ipsas basilicas sanctorum exercere nec
metuunt nec erubescunt: Et si christiani
ad ecclesiam venerint: pagani de eccle-
sia reuertuntur: quia ista consuetudo ballan-
di de paganorum obseruatione reman-
sit. Et iam videte qualis est ille christia-
nus qui ad ecclesiam venit orare: et ne-
glecta oratione: sacrilega verba pagano-
rum non erubescit ex ore proferre. Vi-
dete tamen fratres charissimi: si iustum
est vt ex ore christianorum vbi corpus
christi ingreditur: luxuriosum canticum
quasi venenum diaboli proferat? Ante
omnia quicquid vultis vobis ab alijs
feri: hoc alijs facite. Quod vobis ab alijs
non vultis fieri: nulli alij feceritis. Quam
rem si volueritis implere: ab omni pec-
cato potestis vestras animas liberare:
quia et qui litteras non nouit: istas duas sen-
tentias memoriter teneat: et cum dei ad-
iutorio operibus et potest et debet implere.
Et licet credam quod illa infelix consuetudo que
de paganorum prophana obseruatione re-
mansit: iam nobis castigantibus et de
locis istis fuerit deo inspirante sublata:
tamen si adhuc agnoscatis aliquos illam
sordidissimam turpitudinem de binni-
cula vel ceruula exercere: ita durissime ca-
stigate vt eos peniteat rem sacrilegam
comisisse. Et si quando luna obscurat ad-
huc aliquos clamare cognoscitis: et ipsos
admonete denunciante eis quod gra-
ue sibi peccatum faciunt: quando luna

que deo iubente certis temporibus ob-
scuratur: clamoribus suis a maleficis sa-
crilego ausu se defendere posse confidit.
Et si adhuc videtis aliquos: aut ad fon-
tes: aut ad arbores vota reddere: et sicut
iam dictum est: sortilegos etiam et diui-
nos vel precantatores inquirere: si iheria
etiam diabolica et characteres aut her-
bas vel succos sibi aut suis appendere:
durissime tanta eorum peccata increpa-
tes dicite: quia quicumq; fecerit hoc ma-
lum: perdit baptismi sacramentum. Et
quia audiimus quod aliquos viros
vel mulieres ita diabolus circūueniat:
vt quinta feria nec viri opera faciant:
nec mulieres lanificium: coram deo et
sanctis angelis eius contestamur: quia
quicumq; hoc obseruare voluerint: nisi per
prolixam et duram penitentiam tale sa-
crilegium emendauerint: vbi arsurus est
diabolus ibi et ipsi damnandi sunt. Isti
enim infelices et miseri qui in honore iouis
quinta feria opera non faciunt: non dubi-
to quod ipsa opera die dominico facere nec
erubescunt nec metuunt. Et ideo quos-
cumq; tales esse cognoueritis: durissime
castigate. Et si se emendare noluerint:
nec ad colloquium nec ad conuiuium
vestrum eos venire permittite. Si vero
ad vos pertinent: etiam flagellis cedite:
vt vel plagam corporis timeant: qui de
anime sue salute non cogitant. Nos enim
fratres charissimi cogitantes periculum
vestrum paterna vos sollicitudine ad-
monemus. Si nos libenter auditis et
nobis facietis gaudium: et vos feliciter
peruenietis ad regnum. Quod ipse pre-
stare dignetur: qui cum patre et spiritu
sancto viuit et regnat in secula seculo-
rum: Amen.

In eadem dominica: De christiano nomine: Sermo. II CC. XVIII

Tobie. 4.
Matth. 7.

Audeamus fratres charissimi:
Gratias deo agimus: quia fm
 desideria nostra vos incolumes
 inuenire meruim'. Et vere fratres: iuste
 et merito pater gaudet quotiens filios
 suos et corpore sanos et in dei timore de-
 uotos inuenit. Et quia tam de vestra
 q̄ de nostra salute duplicatum nobis
 gaudium nunc pietas diuina concessit:
 quod ad p̄fectum animarū vestrarum
 pertinet debemus charitati vestre sug-
 gerere. **S**oportet fratres charissimi vt to-
 ta mentis intentione inq̄rere vel intelli-
 gere studeamus quare christiani sumus:
 et quare crucem christi in fronte porta-
 mus. Agnoscite et intelligite fratres: q̄
 nō ideo christiani facti sumus vt de ista
 tm̄ vita solliciti simus. Sicut enim di-
 cit apostolus: Si enim in hac vita tantū
 in christo sperātes sumus: miserabilio-
 res sumus omnibus hominibus. Qui
 enim non cogitat nisi de ista tantūmo-
 do vita: animalibus et pecoribus simi-
 lis est. Quid em̄ querunt animalia: nisi
 māducare: bibere: luxuriari: et dormire?
 Tales sunt qui plus cogitant de carne
 sua q̄ de anima: qui plus diligunt gu-
 lam ac luxuriam q̄ castitatem atq̄ iusti-
 ciam. Scire debetis fratres charissimi:
 quoniam ideo christiani facti sumus: vt
 semper de futuro seculo: et d̄ eterno pre-
 mio cogitemus: Et plus pro anima q̄
 pro corpore laboremus: quoniam caro
 nostra paucis annis erit in mundo: ani-
 mā autem nostra: si bene agimus: sine
 fine regnabit in celo. Si vero qd̄ deus
 non patiat: si mala opera exerceam':
 et plus pro carnis luxuria q̄ pro salute
 anime laboremus: timeo ne quādo bo-
 ni christiani cum angelis accipiuntur in
 vitam eternā: nos qd̄ abste p̄cipitemur
 in gehennam. **N**ō nobis sufficit fratres
 q̄ christianum nomen accepimus si bo-
 na opera non fecerimus christiana. Illi
 enim p̄dest q̄ christianus dicit: qui cas-
 titatem diligit: ebrietatem fugit: super-
 biam detestat: inuidiam velut venenū
 diaboli respuit. Ille vere christianus est
 qui furtum non facit: qui falsum testi-

moniū non dicit: qui nec mentitur nec
 periurat: qui adulterium non cōmittit:
 qui ad ecclesiam frequētius venit: qui
 de fructibus suis non gustat nisi prius
 ex ip̄is deo aliquid offerat: qui decimas
 annis singulis erogandas pauperibus
 reddit: qui sacerdotibus suis amorem
 impendit: qui omnes homines sicut se-
 ipsum diligit: qui nullum hominē odio
 habet. Ille vero non solum christianus
 est: sed ipse christus in illo habitat: qui
 stateras dolosas et mensuras duplices
 velut gladium diaboli pertimescit. Ille
 bonus christianus est: qui quando ad
 ecclesiam venit: et oblationem que in al-
 tario mittatur exhibet: et pauperibus
 scdm̄ q̄ vires habet argentum porrigit
 aut buccellam: Qui peregrinos i domū
 suam excipit: Qui hospitibus pedes la-
 uat: Qui non solum lites non concitat:
 sed etiam discordes ad concordiam reuo-
 cat: Qui maiorib' et parētib' honore et
 amore vere charitatis impendit: Qui et
 ip̄e caste viuūt: et filios v' vicini suos vt
 caste et sobrie viuāt: et d̄bis admonet: et
 exēplis docet. Ille bon' christianus est:
 q̄ quotiēs sancte solēnitates veniūt: vt
 securi cōmunicet ante plures dies casti-
 tatē cū p̄pria vxore custodit: vt sincera et
 secura cōscientia ad altare domini casto
 corpore et mundo corde presumat acce-
 dere: Qui symbolū et orationem domi-
 nicam memoriter tenet: et filios vel fili-
 as suas vt ipsi teneant fideliter docet.
Ecce audistis fratres quales sint christi-
 ani boni. Et ideo quātum possumus cū
 dei adiutorio laboremus vt nomen chri-
 stianum non sit falsum in nobis: nec in
 nobis christi sacramenta patiantur iniu-
 riam: sed semper opera christiana et cogi-
 temus in corde et impleamus in opere.
Nam ille christianus qualis est: qui vix
 aliquando ad ecclesiam venit: et quan-
 do venerit non stat vt oret pro peccatis
 suis: sed vt causas dicat: aut lites et ri-
 gas cōcitet: et si locum inuenit vsq̄ ad
 vomitum bibit: et postq̄ se inebriauerit
 surgit quasi phrenetic' et insanus diabo-
 lico more ballare et saltare: et incipit d̄ba-

turpia et amatoria vel luxuriosa cantare. Iste talis non dubitat furtum facere: adulterium non timet admittere: falsum testimoniū dicere: maledicere: perjurare. Siue viri siue mulieres qui talia opera faciunt: non ad remedium sed ad iudiciū: christianum nomen et baptis-
Dtiam suscipiunt: et nisi penitentiam egerint: in eternum peribunt. Ecce fratres ostendimus vobis quales sint christiani boni: et quales sint mali. Et ideo quos bonos videtis: imitami-
ni: quos vero malos esse cognoscitis: castigate semper: increpate: corrigite: ut de profectu vestro et de illorum perfectione duplicem mercedem habere possitis.
Qui ergo boni sunt: casti: sobrii: humiles et benigni: deo auxiliante perseuerent in operibus suis bonis. Qui vero opera mala faciunt: cito se corrigant antequam illorum animę de hac luce discedant: quoniam si sine penitentia mortui fuerint non veniunt ad vitam sed precipiant ad mortem. De qua pena nos pius dominus liberare dignetur: qui cum patre et spiritu sancto vivit et regnat deus in secula seculorum: Amen.

Prover. 31. Sermo CC. XVII. Dominica undecima: de eo quod scriptum est: Mulierem fortem quis inueniet etc. Sermo I

A Ecclesia catholica fratres charissimi non solum post aduentum domini et saluatoris nostri predicta est: sed etiam ab initio mundi multis figuris et sacramentis secretioribus designata. Nam et in sancto abel ecclesia catholica fuit: et in noe: et in abraham: et in reliquis usque ad aduentum domini saluatoris. De ipsa enim ait salomon: Mulierem fortem quis inueniet? Quod dixit: quis inueniet: difficultatem inueniendi non impossibilitatem oportet intelligi. Mulier ista fortis: ecclesia est. Quomodo nunc est fortis que ab initio mundi tantis tribulationibus fatigatur: et tamen non vincitur? Mulierem fortem quis inueniet? Quis alius nisi christus?

Non autem eam fortem inuenit: sed inueniendo fortem fecit. Nam ut eam inueniret: nonaginta nouem dimisit in montibus: et questuit unam que errauerat: et humeris suis imposita ad ouile proprium reuocauit. Lanam et linum fecit manibus suis. Lanificam et lanificam matronam istam sanctus sermo describit. Quęris forte a nobis: quid sit lana: quid linum? Lana carnale aliquid linum vero spiritale significat: quia in ordine vestimentorum: interiora sunt linea vestimenta lanæ de exteriora. Lana etiam de commixtione animalium nascitur: Linum vero sine carnis voluptate de terra procreatur: ideo castitatis imaginem pretere videtur: intantem ut sacerdotes veteris testamenti ex precepto legis: propter castitatis iudicium: lineis femoralibus uterentur. Ergo in lana carnale aliquid: in lino vero spiritale significatur. Pro laude etiam ponunt. Inuenis enim hominem porrigentem manu elemosynas pauperi: nec tamen de deo ibi cogitantem: sed hominibus placere cupientem: lanam vestem que videri potest: habet: interioram lineam non habet. Inuenis alium dicentem tibi: Sufficit mihi conscientia mea: deum colo: deum adoro: quid mihi opus est ad ecclesiam ire: aut visibiliter christianis misceri? Lineam vult habere sine tunica. Non nouit neque commendat talia opera mulier ista. Inuenit hec mulier lanam et linum et fecit utile. Multi inueniunt: sed non faciunt utile manibus suis. Luz libenter auditis inuenitis: cum bene viuistis factis. Brachia sua firmavit in fuso. De fuso isto quod dominus dederit: dicam: neque ista lanificia sunt a viris aliena. In fuso lanificium signatur: in lanificio bonum opus tanquam castę mulieris et matrone impigre. Diligenter tamen attende in lanificio duo instrumenta: colum et fusum. In colo lana inuoluta: que filo ducenda trahatur in fusum. Quod in colo inuolutum est: adhuc in sinistra et nondum in fuso est. Quod in fuso collectum est: iam preteritum est. Opus ergo tuum in fuso sit: non in colo. In colo enim est quod facturus es: et in fuso

Ser. CC. XVIII. Dñica XI. p^a Trinitatis: Ser. II.

quod fecisti. Vide ergo si habes aliquid in fuso. Ibi enim firmant brachia tua: ibi erit fortis constantia tua: ibi securus deo dices: Da: quia dedi. Dimitte: quia dimissi. Fac quod feci. Quod pendet in colo ad fufum trahendum est: non autem quod collectus est in fufum: ad colum reuocandus est. Ergo vide quid agas: vt habeas in fuso: vt brachia tua firmes in fuso: quod te confoletur: quod te confirmet: quod tibi det fiduciam deprecandi et sperandi. Sequitur: Vanus sum as aperuit pauperi. Eia fratres exercete laudificum sanctum. Si quis habet plenum cellarium: plenum horreum: Omnia ista in colo sunt: transeant in fufum. In sinistra sunt quod diu pauperibus non erogaueris: at vbi ceperis elemosynam facere: transferunt ad dexteram: et fit opus vnde vestis fieri possit. Omnes domestici eius vestiti sunt. Aliquid de nuditate seruatorum suorum sollicitus erit vir eius habens coniugem talem? Quis est iste vir: nisi christus: aut que est coniunx nisi ecclesia? Vestiti sunt quotquot in christo baptizati sunt. Et boni serui et mali: vestiti sunt. Non cessat illa mulier omnes vestire: vt nemo queratur et dicat: ideo non sum bene operatus: quia non sum bene vestitus. Duplicia pallia fecit viro suo. Pallia laudes sunt: fides et confessiones. Laudas deum: laudas hominem. Dupliciter laudas: et simpliciter laudas. Dupliciter: quia homo est et deus. Simpliciter: vt non sis fictus. Fotin⁹ a quo heretici fotiniani appellant: quasi simplex pallium fecit viro suo. Solum enim hominem credidit: christum deum colere noluit. Existit alter texes viro suo pannosum pallium. At enim: christus deus est tñ: oino hominis nihil habens: hoc manichei dicunt. Fotiniani dicunt: homo tñ est. Manichei dicunt: deus tñ est. Ecce de quili ecclesia quod preciosa vestimenta pcedunt. Et propterea de illa scriptum est: quod duplicia pallia fecerat viro suo. Duplicia pallia. Constemur enim deum in homine: et hominem in deo. De bysso et purpura vestimenta spiritalia preparauit. De bysso candidam confessionem: De purpura gloriosam passionem. Byssum: cum deum constemur: agnoscimus. Purpuras in martyribus collaudamus. Nos fratres quibus deus tñ bonum conferre dignatus est: vt nec de iudeis: nec de hereticis nasceremur: sed catholicę ecclesię filij esse mereremur: quantum pos-

sumus deo gratias referamus: qui nobis fidem rectam: et sibi placitam inspirare vel insinuare dignatus est: Et totis viribus: quod fides sine operibus nos saluare non potest. Ad spirituale laudificum illud: nostros animos preparat. Fugiter ideo elemosynas facientes: de colo trahere festinemus ad fufum: et de sinistra transferamus ad dexteram: vt per elemosynas pauperum stola vnusquisque nostrum preparat in eternum: vt sicut dicit apostolus: in celesti conuiuio vestiti et non nudi inueniamur: ne nobis dicatur: Amice quomodo huc intrasti non habens vestem nuptialem? Sed magis ab auditu malo liberati: illam felicem et desiderabilem vocem audire mereamur: Venite benedicti patris mei percipite regnum quod preparatum est ab origine mundi: quod ipse prestare dignetur.

In eadem dñica: De verbo dei audiendo: et muliere forti: Ser. II Sermo CC. XVIII.

Ego vos fratres charissimi: vt secundum consuetudinem fidelium cum silentio et quiete ea que vobis predicantur accipiat. Animus enim noster quando donante deo aliquid potuerit de lectione sanctarum scripturarum concipere: spiritalem nidum in cordibus vestris desiderat inuenire. Et ideo velut castissimi turtures diuina verba sancti spiritus seruore in nidum cordis vestri fouere contendite: nec permittatis vt in vobis semen verbum dei peccatorum frigore congelascit. Propter illud quod scriptum est: Abundauit iniquitas: refrigescit charitas. Estote magis sicut dicit apostolus: Spiritu seruetes. Quomodo enim columbe vel turtures postquam genuerint oua: si illa permiserint refrigerari: perdet fructum illorum: Ita et vos si conceptum verbum dei per obliuionem refrigerari permittitis: desiderabilem fructum habere non potestis. Prestate in vobis nidum sermonibus sanctis: secundum quod scriptum est: Turtur inuenit sibi nidum vbi reponat pullos suos. Et quoniam nobis scriptura salomonis commendat mulierem magnam: habentem magnam virum dicens: Mulierem fortem quis inueniet? Ideo de hac secundum tenorem pauca que deus dignatus suggerere auribus vestris cupimus intimare. Mulierem fortem quis inueniet? Difficile est inuenire eam: et difficile est nescire eam. Nonne ipsa est ciuitas in monte que abscondi non potest? Quare ergo

ur. 31.

2. Cor. 5.

Matth. 22.

Matth. 25.

Sermo CC. XVIII.

A

Matth. 24.

Ro. 12.

Ps. 83.

B

Prover. 31.

Matth. 5.

Ser. CC. XIX. Dñica XII. p^o Trinitatis: Ser. I.

Matth. 18. dictū est: quis inueniet: cum dici debuerit: quis non inueniet? Sed tu ciuitatē in monte postam vides. Et autem in monte ponitur: inuenta est. Ipsa est enim ouis illa que pierat. Et reuera fratres ecclesia catholica est: que iam illustrata est: quis ergo eā nō videt? Quā latebat: quis eam inueniebat? Sicut enim iam dicta est ipsa ciuitas: ita ouis quā perditam quesituit pastor. Ipse pastor mons est: ouis ergo in humeris eius ciuitas est in monte. Facile est eam videre collocatā in monte. Quomō autē eam inuenires cum lateret inter vepres et spinas vtriusque delictorū suorū? Ibi eaz quesisse magnū: ibi inuenisse mirabile est: hęc ouis difficilis: cōmendat inuenitio: cum dicit: Mulierem fortem quis inueniet: id est ecclesiā. Quis nō videt eam iam a christo inuentā: iam eminentē: iam cōspiciam: iam gloriosam: iam ornatam: iam lucidam: et vt cito explicē toto terrarū orbe diffusam? Mulierē istā ecclesiā qui quesituit et inuenit: christus agnoscit. Et postq̄ eam inuenit: non solūmō de spinis peccatorū suorū eripuit: sed etiā lapidibus p̄ciosiss. ornauit. Ideo de ipsa dicit: Preciosior est lapidibus preciosis. Volo aliud cōmendare charitati vestre: quātum capitis: quātuz timeo: quātuz timere debetis de his lapidibus p̄ciosiss. Sunt in ecclesia lapides p̄ciosi et semper fuerunt docti sc̄z absidantes sciētia et eloquētia et omni instructiōe legis. Preciosi plane isti lapides sunt: de ipsis fuit cyprianus: de ipsis fuit ambrosius: et ceteri eorum similes. Ex eorum numero quidā errauerūt ab ornatu huius mulieris.

Luce. 18. In eadē dominica: Homelia de eo qd̄ scriptum est in euangelio s̄m Lucam: Dixit iesus ad quosdā q̄ in se confidebāt zc̄. que habetur inter sermones de verbis dñi. xxxvi.

Sermo Dominica duodecima: De reddēdis decimis: Sermo

16. q. 1. decime
A. **R**epitio christo fratres charissimi. iā p̄ p̄pe sunt dies in quib^o messes colligere debeamus: et ideo gratias agētes deo qui dedit: de offerendis: imo reddēdis decimis cogitem^o. Deus enim qui dignatus est totū dare: decimā a nobis dignatur repetere: non sibi sed nobis sine dubio p̄futura. Sic enim p̄ p̄phetam ipse p̄misit dices:

Inferre inquit onmē decimā i horreis meis **Malach.** vt sit cibus in domo mea: et pbate me in his dicit dñs. Si nō aperuero vobis cararactas celi. et dederō vobis fructū vsq̄ ad abundantiā. Ecce pbauimus quomodo nobis decime magis q̄ deo p̄fiant. O homines stulti quid mali imperat deus vt nō mereat audiri? Sic enim dicit: Primitias areę tuę et torcularis tui non tardabis offerre mihi. Si tardius dare peccatum est: quāto peius est nō dedisse? Et iterū dicit: Honorā dominū deū tuum de tuis iustis laboribus: deliba ei de fructibus iusticię tuę vt repleant horrea tua frumento: vino quoq̄ torcularia tua redundabunt. Non p̄stas hoc gratis: qd̄ cito recipies magno cū ignore. Queris forte cui p̄ficiat qd̄ de^o accipiat redditur? Queris iterum cui p̄ficiat qd̄ paupibus dat? Si credis tibi proficit: si dabitur p̄didisti. Decime fratres charissimi tributa sūt egentium aiarū. Redde ergo tributa pauperibus: offer libamina sacerdotibus. Et si decimas non habes fructuum terrenorū: q̄ habet agricola: qd̄cūq̄ te pascit ingeniu: dei est: et inde decimas expetit vnde viuīs: De militia: de negotio et de artificio redde decimas. Aliud enim p̄ terra dependimus: aliud p̄ vsura vt tē pensamus. Redde ergo homo: qd̄ possides: redde q̄ nasci meruisti. Sic enim dicit dominus: Dabūt singuli redemptionē animarū suarū: et nō erūt in eis morbi neq̄ casus. Ecce habes in scripturis sanctis cautiones dñi tui p̄ quas tibi p̄misit: q̄ si decimas deris: nō solū abundantiā fructū recipies: sed etiā sanitates corporis consequeris. Replebunt inquit areę tuę frumento: vino quoq̄ torcularia tua redundabūt: et nō erunt in eis morbi neq̄ casus. Cum enim decimas dando et terrena et celestia possis munera p̄mereri: quare p̄ auariciā duplici b̄s̄dictione te fraudas? Audi q̄ in deuota mortalitas. Hosti: q̄ dei sunt cuncta que percipis: et de suo nō acōmodas rerū omniū conditori? Non eget dominus deus: nō p̄p̄mū postulat sed honorē: nō de tuo aliquid exigit qd̄ refundas: Primitias rerum et decimas dignat petere et negas auare? Quid faceres si nouem partibus sibi sumptis: tibi decimā reliquisset? Qd̄ certe iam factū est cum messis tua pluuiarum b̄s̄dictione subtracta ieiunā defecit: et vindemiā tuam aut grando percussit: aut pruina decoxit. Quid quide suputas? Nouem

Ger. CC. XX. Dñica XII. p' Trinitatis: Ser. II

decime tibi partes retracte sunt: quia decimam dare noluit. Constat quidem quod ipse non dederit: sed tamen deus exigit. Hec enim est domini iustissima consuetudo: ut si tu illi decimam non dederis: tu ad decimam reuocaris. Scriptum est enim: Hec dicit dominus: Quia decima agri tui primitie terre vobiscum sunt. Uidi autem et fallere me existimastis: intus in thesauris vestris et in domibus vestris erit direptio. Dabis impio militi: quod non vis dare sacerdoti. Lauerimini quoque ad me dicit dominus omnipotens: ut aperiam vobis cataractas celi: et effundam vobis benedictionem meam desuper: et non corrumpam fructum terre vestre: neque languebit vitis in agro vestro: et beatos vos dicent omnes gentes. Benefacere deus semper paratus est: sed hominum malicia prohibetur: Quia a domino deo sibi dari vult omnia: et non vult ei que possidere videtur offerre. Quid si diceret deus: Abest homo quem feci: mea est terra quam colis: mea sunt et semina que spargis: mea animalia que fatigas: mei sunt imbres et pluuie: et ventorum flamina mea sunt: meus est solis calor: Et cum omnia mea sint elementa viuendi: tu qui manus accommodas: sola decimam merebaris. Sed quia pie nos pascit omnipotens deus: amplissimam tribuit munus laboranti mercedem: sibi tantum decimam vendicatis: nobis omnia condonauit. Ingrate fraudator ac perfide: diuina te voce conuenio. Ecce annus iam finitus est: redde domino pluenti mercedem. Redime te homo dum viuus: redime te ipse dum potes: Redime inquam te dum precium in manibus habes: redime te: nedum te mors auara fuerit: et vitam simul et premium perdas. Sine causa hoc dimittis uxori: que forsitan alterum habebit maritum. Sine causa hoc marito dimittis mulier: quia aliam cupit habere uxorem. Frustra parentibus ac propinquis curam tuam iniungis: nemo te post mortem tuam fideliter redimet: quia in vita tu te redimere noluit. Depone iam auaricie sarcinam de ceruicibus tuis: contemne crudelissimam dominam quam dum te iugo durissimo premit: iugum christi suscipere non permittit. Sicut enim iugum auaricie in infernum premit: ita iugum christi in celum leuare consuevit. Decime Decime enim ex debito requiruntur: et qui eas dare noluerit: res alienas inuasit: Et quantum pauperes in locis ubi ipse habitat illo decimas non dante: fame mortui fuerint: tantorum homicidiorum reus ante tribunal eterni iudicis apparebit: quia a domino pauperibus delegatam

suis vobis reseruauit. Qui sibi autem primitiam comparare: aut peccatorum desiderat indulgentiam promereri: reddat decimam: et de noue primitiis studeat elemosinam dare pauperibus: ita tamen ut quicquid excepto victu mediocri et vestitu rationabili superfluerit non luxurie reseruet: sed in thesauro celesti per elemosinam pauperum reponat. Quicquid enim nobis deus plus quam opus est dederit: non nobis specialiter dedit: sed per nos alijs erogandum transmisit: quod si non dederimus res alienas inuasimus.

In eadem die: De eo quod scriptum est in psalmo: Deus manifeste ueniet etc. Sermo II

Ps. 49 Sermo CC. XX.

Exhortandas mentes charitatis vestre: pauca de presenti psalmo que dominus dominus: gratanter accipite. De deo nostro iesu christo prophetatum est in isto psalmo: ubi audiuiimus et cantauimus: Deus manifeste ueniet: deus noster non silebit. Ipse enim dominus christus: deus noster: filius dei: primo aduentu: uenit occultus: Secundo aduentu: ueniet manifestus. Quando uenit occultus: non innotuit nisi seruis suis. Quando ueniet manifestus: innotescet bonis et malis. Quando uenit occultus: uenit iudicandus. Quando ueniet manifestus: ueniet iudicaturus. Denique tunc cum iudicauerit siluit: et de silentio eius propheta preduxerat: Sicut ouis ad imolandum ductus est: et sicut agnus coram tondente: sic non aperuit os suum. Sed deus noster manifeste ueniet: deus noster et non silebit. Ad quomodo siluit quando iudicandus erat: ita silebit quando iudicaturus erit. Et nunc non silet: si sit qui audiat. Sed dictum est: Tunc non silebit quando uocem eius agnoscent: et qui modo contemnunt. Adhodo enim quando dicunt precepta dei: quibusdam in risum ueniunt. Et quoniam quod promissit deus modo non ostendit: et quod minatur modo non uideat: quod precepit irridet. Adhodo enim felicitatem que dicitur huius mundi habent et mali. Infelicitatem que dicitur mundi huius: habent et boni. Attendunt homines qui credunt presentia et non credunt futura: quoniam ista bona et mala presentis seculi promiscue habent bonis et malis. Si diuitias optant: uident habere diuitias et pessimos homines: et bonos homines. Uident etiam si exhorrent paupertatem et miseriam huius seculi: laborare in his miseris non solum bonos sed etiam malos: et dicunt in corde suo: quia res humanas de-

Ps. 49.

Isa. 55.

B

Sancti Augustini de tempore

nec respicit nec regit: sed oīno i intimo quodam mundi huius fundo dimisit nos casib⁹ voluit: nec aliquā prudentiā exhibet nobis: Ac per hoc sit in illis cōtempnus p̄cepti: q̄a non vident manifestationē iudicij. Verūta-
men etiaz modo debet quisq; attendere: q̄a quando vult deus respicit et iudicat. Ad ho-
ram autē non differt: q̄n̄ v̄o vult differt. Et
vnde hoc? Quia si nunq; in p̄senti iudicaret
nō esse crederet: Si omnia in p̄senti iudica-
ret: nihil iudicio reserualet. Ad hoc est mul-
ta seruant iudicio: et quedaz in p̄senti iudi-
cant: vt illi qui differunt timeant et conuer-
tant. Non est amat deus damnare: sed sal-
uare. Et ideo patiens est i malos: vt de malis
faciat bonos. Sic est dicit ap̄tus: Quia reue-
labit ira dei sup oēm impietate: et reddet de⁹
vnicuiq; fm̄ opera sua. Admonet autē et cor-
ripit hominē cōtempnentē: et dicit: An diuiti-
as bonitatis et longanimitatis contemnis?
Quia bonus est in te: quia longanimis est:
quia patiens est in te: quia differt te et nō au-
fert te: cōtempnis: et oīno nullum iudicij dei
putas: ignorans q̄ patientia dei ad penitē-
tiā te adducit? Tu autē fm̄ duriciam cordis
tui: thesaurizas tibi iram in die ire et reuela-
tionis iusti iudicij dei: qui reddet vnicuiq;
fm̄ opera sua. Quicq; ergo homo facit mō
in thesaurū mittit: sed nescit quid colliget:
quomō diuites qui in thesaurū terre mittūt
quasi sciunt quid colligūt: sed nesciūt cui col-
ligūt. Quis est possideat diuitias eorū post
mortē ipsoꝝ p̄sus ignorant: et aliquādo di-
uitie eorū ad inimicos eorū pueniūt. Et ideo
se q̄sq; fraudat nolēs māducare vt dītescat:
vt alius de laboribus eius fluat et luxurie et
dissoluat. Quomō ergo colligunt quidē sci-
entes: sed cui colligant nesciunt: Sic contra
in thesaurū celestē boni quid colligāt sciūt:
mali quid colligant nesciunt. Bonus enim
ponit in thesauro celestī omnia opera mise-
ricordie que fecit circa homines quib⁹ subue-
nit: et scit qm̄ fidelis est custos: qui illi seruat
omnia que reponit. Et non ea videt: sed de
thesauro suo certus est: quia neq; aliquid a
fure surripit: neq; ab hoste inuadit: neq; ab
inimico et improbo et potēte quasi euicto tol-
lit: sed semp manebit: quia a dño potentissi-
mo custodit. Si est pecunias homines fide-
li seruo cōmendant et securi sūt: misericōdias su-
as cōmendant potenti dño et solliciti sunt?
Houerunt ergo: q̄ quicquid reponūt: totuz

ibi saluū est: qui fideles sunt: potentie domi-
ni sui fidem iungūt. Credunt est q̄ seruat: et
iueniūt q̄ seruat. Nam et homines qui pecu-
niam colligunt: nūquid vident arcā ipsam:
vt in arca pecuniā semp colligūt et mittunt:
aut infodiunt et seruant? Nō vident: et tamē
quasi cōscientia eorū scit: quia ibi est in loco
illo vbi posuerūt. Et forte iam fur tulit: et va-
nus gaudet qui inaniter reseruauit. In the-
sauro autem celestī si quid posuerimus: et de
domini custodia securi sumus: et oīno furem
nullū patimur: nec damnū aliquod sustine-
mus. Abali v̄o et ipsi mittunt: vt in thesau-
ro oīa mala opera sua seruet illis deus. Hoc
est q̄ dixit ap̄tus: Theaurizas tibi iram in
die ire iusti iudicij dei. Sz qm̄ seruat quicq;
mali faciūt: et nesciunt. Vbi venerit de⁹ n̄
manifestus et nō silebit: cōuocabit ad se oēs
gentes: sicut dicit in euangelio: et separabit:
quosdam ponens ad dexterā: quosdam ad
sinistram: et incipit iam tractare thesauros
vtrorūq;: quid q̄sq; posuit vt inueniat. Te-
nite benedicti inquit patris mei: ad eos qui
sunt ad dexteram: percipite regnum q̄ vobis
paratū est ab initio mūdi. Regnū celorū: re-
gnum sempiternū: societatem cum angelis:
eternā vitam: vbi nullus oritur: neq; morit̄
hoc percipite. Quando est opera vestra in the-
saurū mitebatis: regnum celorū amabatis.
Percipite regnū q̄ vobis paratū est ab ini-
tio mūdi. Et ostēdit illis thesauros suos:
Esuriui et dedistis mihi māducare. Sitiui et
potastis me. Rudus erā: et vestistis me. Ho-
spes fui: et adduxistis me. In carcere fui: et
venistis ad me. Eger fui: et visitastis me. Et
respondent illi: Domine: quando te vidim⁹
in his necessitatib⁹ constitutū: et ministravi-
mus tibi? Et ille: Quando vni ex minimis
meis fecistis: mihi fecistis. Quia ergo quan-
do vni ex minimis meis fecistis: mihi fecistis:
percipite q̄ ministris: possidete q̄ emisti. Vbi
est seruatori ideo credidistis. Deinde cō-
uertit se et ad illos qui sunt a sinistris: et ostē-
det illis thesauros suos inanes operis boni:
Ite inquit i ignē eternū: qui paratus ē dia-
bolo et angelis eius. Esuriui et non dedistis
mihi māducare. Aut si aliquid inuenistis in
thesauro isto: aut aliquid misistis: cogitare
et reddet vobis. Sed nunq; te inquit ipsi vi-
dimus esuriētē. Et ille: Quando vni ex mi-
nimis meis nō fecistis: nec mihi fecistis. For-
te est ideo mihi nō faciebatis: q̄ me in terra

Ser. CC. XXI. Dñica XIII. p^o Trinitatis: Ser. I.

ambulare nō videbatis. Tam mali estis: vt si videretis sicut iudei crucifigeretis. Hodie em̄ mali homines qui conant̄ si fieri posset nō esse ecclesias vbi illis p̄dicent̄ p̄cepta dei: nō ne et ipsum christū occiderent si in terra videntem inuenirent? Sed audebunt dicere: quasi illi qui nesciat cogitationes hominū: Dñe: quando te vidimus esurientē? Et ille: Quando vni ex minimis meis non fecistis: nec mihi fecistis. Ad inimos meos: egentes posuerā vobis in terrā: Ego tanq̄ caput dicer: in celo sedebā ad dexterā patris: sed mēbra mea i terra laborabāt: mēbra mea in terra egebant: Ad hēbis meis si daretis: et ad caput puenisset qd̄ daretis. Et si sciretis quia minimos meos egentes quādo vobis in terram posui: laturarios vobis institui: q̄ opa vestra in thesaurū meū portarēt. Et nihil in eorū manibus posuistis: p̄pterea apud me nihil inuenistis. Tūc ergo nō silebit sed ap-
E parebit: ideo dictum est: Nō silebit. Adodo autē dicit illud lector de codice: et cōtemnif. Dicit illud de ore suo tractator aut disputa-
tor episcopus: et irridet. Nūquid sic irrideri habet: quando ab ipso iudice potentissimo dicit: Unusquisq̄ recipiet qd̄ fecit: siue bonum: siue malū? Tūc dicitur sunt homines sera et infructuosa p̄nitētia: S̄ si possemus iterū viuere: et qd̄ cōtempsumus audire et facere. Tunc dicent illi quos ex aduerso cōstituent iniquitates eorum: sicut dicit in libro
10.1. sapientiē: Quid nobis p̄fuit superbia: et diuitiarū iactantia quid cōtulit nobis? Transierunt omnia sicut ymbra. Videtis quia p̄nitēbit eos: sed ista p̄nitentia cruciabilis nō sanabilis. Uis habere vtilem p̄nitētia? Adodo habe. Si em̄ modo habueris: corrigis. Luz correctus fueris: fundet illic thesaurus tuus vbi colligebantur mala opera tua: et implebit̄ alius thesaurus: vbi bona opera tua colligant̄. Sed forte cōuersus ad dominum: statim morieris: opera tua nulla forte inuenient̄ i illo thesauro. Plane ibi inuenies opera tua: q̄ scriptū est: Pax in terra hominibus bonę voluntatis. Deus non annorat facultatem: sed coronat voluntatē. Scit quia voluisti et non potuisti: sic te annotat quasi feceris qd̄ voluisti. Ergo opus ē vt cōuertaris: ne differendo subito moriaris: et omnino nihil inuenias quod in p̄senti habeas et in futuro possideas: Conuersi ad dominū et c. Amen.

Dominica tertiadecima: de eo qd̄ scriptum est: Deponentes mendaciū cum loquimur veritatē vnusquisq̄ cum primo suo et c. Sermo I.

Ep̄. 4.
Sermo
CC. XXI.
A
Ep̄. 4.

Adodo fratres charissimi cū diuina lectio legeret: audiuimus apostolū dicentē: Deponentes mendaciū loquimini veritatē vnusquisq̄ cum proximo suo. Nemo ita cogitet cum christiano loquēdam veritatē et cū pagano mendaciū: Lum primo tuo loquere veritatē. Proximus est ois homo: primus tuus ille est qui tecū natus est ex adam et eua. Dēs primi sum^o ratione natiuitatis: et alter alteri frater. Illa spe celestis hēditatis primū tuū debes putare omnē hominē etiā anteq̄ sit christian^o. Nō em̄ nosti qualis futurus sit apud deū aliquē quem rides: idolum adorantē: conuertet vt adoret deū: fortassis religiosus q̄ tu qui es pauloante ridebas. Adulti qui vident christiani male agendo: et in malo opere pseuerando: ab ecclesia excludendi sunt. Adulti q̄ foris esse vident ita credituri sunt et in bono opere p̄mansuri vt in eternū societ̄ ecclesię. Et ideo nec illi supbiant: nec isti desperent: q̄ q̄ futura sūt scire nō possum^o. Omnē igit̄ hominē christianū putem^o nō solū conditōe mortalitatis hūanę qua in terra eadez sorte deuenimus: sed etiam spe illius hēditatis q̄ nō scimus quid futurū sit. Qui em̄ iudg^o est: hēreticus: aut paganus: forte sicut dicitur est: per misericordiā dei cōuertet ad deū: vt inter sanctos primū locū hē mereat. Irasce
B Abi. 5.
seruo tuo q̄ peccauit: ne tu ipse pecces irasce tibi. Sol nō occidat sup iracundiā vestram: intelligit̄ quidē fm̄ tempus frēs charissimi: q̄ et si ex ipsa hūana cōditione et infirmitate mortalitatis quā portam^o: surrepat ira christiano: nō debet diu tenere et fieri pudiana. Ejce illam de corde anteq̄ occidat lux ista visibilis: ne te deserat lux inuisibilis: sed et alter meli^o intelligit̄: q̄ noster sol iusticię et veritatis christus: nō iste sol qui adoratur a paganis et manicheis: et videt etiā a peccatoribus: sed ille alius cui^o virtute anima humana illustrat: ad quem gaudēt angeli. Nō ergo occidat sol iste super iracundiā tuam: id est non deseret christus mentē tuam: quia non vult deus habitare cum iracundiā tua. Occideris autē tu ab iracundiā tua: quia ira
E